ISAAC McBRIDE

PUNANEN VAARA

PUNANEN VAARA

JA

ELÄMÄKERRALLISIA TIETOJA LENINISTÄ.

KIRJOITTANUT

ISAAC McBRIDE

Suomentanut

Aili I. Kannasto.

OO

VAPAUDEN KUSTANTAMA, SUDBURY, ONTARIO

1922

VAPAUDEN KIRJAPAINO, SUDBURY, ONT.

Mustaa leipää ja teetä.

Ulkomaavirasto Riigassa oli vastahakoinen ja näki huonoja enteitä esittäessäni, elokuussa 1919, pyyntöni saada passi rajan yli Neuvosto-Venäjälle menoa varten. Kuitenkin vihdoin, koskapa olin amerikkalainen — tuo seikka, kuten näyttää, selittäen monia asioita, jotka muutoin olisivat selittämättömiä Europassa — suosittelivat he yleisesikunnalle että minut laskettaisi rajan yli. Mutta he kehoittivat minua olemaan menemättä. Minulta ryöstettäisi vatteetkin päältäni sillä hetkellä jolloin joutuisin bolshevikien käsiin.

Neuvosto-Venäjän joukot olivat pitäneet hallussaan Riigan marraskuusta 1918, toukokuuhun 1919, jolloin heidät oli ajanut pois saksalainen armeija joka oli jätetty Itämeren maakuntiin aserauhan määräysten mukaisesti. Eräs Liivin ulkomaan tiedonantotoimistossa oleva oppinut ja ketterä nuori herra, joka oli ollut Riigassa bolshevikien hallitusaikana, oli innokas tiedottamaan kokemuksistaan ulkomaalaisille sanomalehtimiehille. Monta henkilöä olivat bolshevikit tappaneet, hän kertoi minulle, vaikkei läheskään niin paljon kuin saksalaiset, ottaessaan vallan käsiinsä. Bolshevikit saavuttaessaan vallan alkoivat toteuttaa kansallistuttamisohjelmaansa. He kansallistuttivat maan. He kansallistuttivat tehtaat. He kansallis-

tuttivat pankit ja suuret konttorirakennukset ja vieläpä yksityiset asuinrakennuksetkin.

«Eräs vaikutusvaltaisimpia kansalaisiamme», sanoi lättiläinen ystäväni, «mies joka oli kovalla työllä koonnut suuren omaisuuden, pantiin puhdistamaan katuja. Hänen hieno talonsa, jossa oli kolme- tai neljäkymmentä kaunista huonetta, joissa hän asui vaimonsa ja palvelijainsa kanssa, otettiin häneltä pois ja hänet muutettiin toiseen osaan kaupunkia kurjan kadun varrelle, jota hän ei ollut milloinkaan nähnyt. Hänen kotinsa anasti tuo jota he kutsuivat «valtioksi» ja seitsemän n. k. proletaariperhettä asetettiin siihen asumaan. Yksi kenraaleista oli pakoitettu myymään sanomalehtiä kaduilla. Suuret taidemaalarit pakoitettiin maalaamaan lyhtytolppia punaiseksi. He panivat ylioppilaat särkemään jäätä. Yläluokan naiset otettiin mukavista kodeistaan ja pakoitettiin palvelemaan bolshevikien komissarioita neuvoston ruokailuhuoneessa.»

Kyselin naisten kansallistuttamisesta. He eivät olleet tehneet sitä Riigassa, mutta tuo vain sen vuoksi, että he eivät olleet siellä kyllin kauan pannakseen sitä täytäntöön. «He olivat ahkeria meidän omaisuutemme anastuksessa tuon kuusi kuukautta, jonka he pitivät valtaa täällä,» hän selitti, «että heillä ei ollut paljon aikaa muuhun. Ei, eivät ne kansallistuttaneet naisia Riigassa; mutta te tulette huomaaman, että he ovat sen tehneet Moskovassa.»

Hän kehoitti minua olemaan asettamatta henkeäni alttiiksi vaaralle menemällä Neuvosto-Venäjälle. Hän oli varma että minä en palaisi elävänä — mutta jos

palaisin pyysi hän minun hyväntahtoisesti kertomaan hänelle mitä olin nähnyt. Lupasin käydä hänen luonaan jälleen ja hän surullisesti toivotti minulle turvallista matkaa.

Tullessaan ajetuksi pois Riigasta olivat punaiset perääntyneet noin 107 virstaa ja asettuneet vanhoihin saksalaisten juoksuhautoihin lähellä Levenhoffia. Läksin Riigasta sotilasjunalla kuuden ajoissa lokakuun ensimäisen päivän iltana ja seuraavan päivän puolivälissä olin pienessä kaupungissa noin 15 virstaa rajalta. Heinäkärryt, ainoa saatavana oleva kulkuväline, toi minut lättiläisten juokusuhaudoille noin neljän ajoissa iltapäivällä. Näytin passiani komentajalle ja sanoin haluavani mennä rajan yli. Hänen neuvonsa oli että jättäisin menoni toiseen päivään, sillä molemmat puolet olivat taistelussa. Halusin kuitenkin mennä heti ja hän antoi luvan.

Rautatiepengermä, noin 15 jalkaa korkea, kulki aukean tulilinja-alueen poikki punaisten juoksuhaudoille puolentoista mailin päähän. Eräs lättiläinen virkailija johti minut piikkilankaverkoissa olevasta aukeamasta ja käski minun kiivetä ylös pengermän päälle ja kävellä suoraan rataa pitkin. «Jos ne alkavat ampua sinua» hän sanoi, «kieri alas pengermää ja ryömi takaisin meidän luoksemme.»

Minulla oli raskas matkalaukku toisessa kädessäni ja toisessa pitelin korkealla pääni yläpuolella sateenvarjoa johon olin kiinnittänyt nenäliinan. Kiipesin ylös pengermää ja aloin kävellä. Hajanainen luotisade tupsahti punaisten juoksuhaudoista ja vinkui ta-

saisesti pääni ylitse, mutta kun eivät ne näyttäneet sattuvan minuun tunsin itseni kokolailla turvalliseksi. Päätin että lisääntynyt ampuminen johtui siitä että punaiset olivat yrittäneet ampua sotilaita, joiden päät olivat kohonneet juoksuhaudoista katsoman minun lähtöäni. Matkalaukkuni raahusti raskaasti, ja minun alkoi tulla kuuma, mutta muuten etenin hyvällä vauhdilla. Olin kulkenut noin puolen matkasta, kun siitä ei voinut olla mitään epäilystä, pyssyn luoti suhahti korvani ohitse, ja tiesin että minua oli yritetty ampua. Painalsin rataa pitkin kaksinkertaisella vauhdilla. Tullessani noin 50 jaardia etäälle piikkilankaverkoista, joita venäläiset olivat asettaneet pengermän poikki, huusivat punaiset sotilaat minulle ja viittoivat aseillaan minua menemään viereiselle kentälle, jossa oli aukko rautalangoissa. Muutaman hetken kuluttua olin ensimäisellä punaisen armeijan juoksuhaudalla. Minun oli kuuma ja minua väsytti ja vieläkin harmitti tuo laukaus. Puhuin ensin. «Miksi ammuitte minua?» He eivät ymmärtäneet mutta yksi heistä näytti tietävän että puhuin englanninkieltä. Hän huuti juoksuhaudasta toiselle sotilaalle, joka juoksi ylös ja tervehti minua englanninkielellä. Kertasin suuttuneena kysymykseni.

«Eräs tovereista erehtyi,» hän sanoi, «hän ampui teitä ilman käskyä. Mutta te myöskin erehdyitte.»

«Miksi?» minä kysyin.

«Te kannoitte valkoista lippua,» hän vastasi nauraen. «Sen olisi pitänyt olla punaisen.»

Käskin heitä viemään minut komentavan upseerin

puheille, ja kaksi sotilasta määrättiin saattamaan minua. Toinen «tovereista» pani alas pyssynsä ja johti kulkua juoksuhautoja pitkin kantaen matkalaukkuani, toinen heitti aseensa olkapäälleen ja tuli minun perässäni. Pidin silmällä matkalaukkuani.

Kävelimme kolme virstaa päästäksemme päämajaan Levenhoffissa. Upseeri puhui englanninkieltä kohtalaisen hyvin.

«Mitä haluatte täältä?»

Olin odottanut tätä kysymystä ja minulla oli vastaus valmiina, vaikka en ollutkaan aavistanut miten usein tuo kysymys olisi minua vastassa tielläni Moskovaan.

«Tulin katsomaan teitä», sanoin. «Ulkomaillmassa on useita ristiriitaisia kertomuksia Neuvosto-Venäjästä, ja minä haluan nähdä itse mitä täällä tehdään. En ole vakooja. Haluaisin saada vapaan pääsyn Pietariin ja Moskovaan ja matkustaa maan poikki, ja sitten palata takaisin Amerikaan ja kertoa mitä olen nähnyt.»

Punainen virkailija loi pitkän silmäyksen minuun ja kääntyi telefooniin. Tunsin sen verran Venäjän kieltä että sain selvyyden hänen keskustelunsa kulusta. Hän soitti prikaattipäämajaan sanoen että «Amerikanski» sanomalehtimies oli tullut rajan yli ja halusi mennä edelleen kauemmaksi maahan. Seurasi pitkä keskustelu. Lopulla hän asetti kuulotorven ylös ja sanoi, että minun oli ilmoittauduttava prikaatin komentajalle Praelessa. Kysyin jos sinne pääsee junalla. Ei ollut mitään junaa, minun pitäisi ajaa nuo kaksi-

kymmentä kaksi virstaa drokilla, joka olisi valmis muutamassa minuutissa. Upseeri antoi joitakin määräyksiä ja minä odotin. Hetken perästä saapui drozhki, ja eräs sotamies viittasi minulle. Suuri, voimakas punainen vartiosotilas, jolla oli pyssy olalla, kiipesi minun viereeni ja me läksimme ajamaan, saapuen Praeleen keskiyöllä. Vartijani otti kuitin minusta upseerilta ja palasi Levenhoffiin.

«Mitä haluatte täältä?»

Kertasin selittävän puheeni. Seuraava oli tervetullut: «Haluaisitteko jotain syötävää ennenkuin menette nukkumaan?» Minun oli hyvin nälkä. Upseeri kutsui sotilaan joka meni ulos ja palasi tuoden mustaa leipää ja teetä, omenasopan kanssa. Kun olin lopettanut syöntini vei vartijani minut suureen kasarmiin jossa noin kolmekymmentä sotilasta nukkui uniformut yllä puisilla telineillä, jotka olivat rakennetut ympäri seinämiä. Useat heistä heräsivät meidän sisään tullessamme ja tarkastivat minua mielenkiinnolla. He antoivat minulle paperossia ja omenia. Tupakoimme ja pureskelimme hetken yhdessä, ja sitten jokainen asettui nukkumaan.

Heräsin noin yhdeksän ajoissa seuraavana aamuna. Sotilaat olivat kaikki ylhäällä ja poissa. Vartija tuli sisälle ja pukeuduttuani johti minut erääseen rakennukseen kadun toisella puolella, jossa kolme upseeria ja kaksi sotilasta olivat aamiaisella. Venäläinen nainen, jolla oli miellyttävät kasvot, hääri uunin ääressä. Tilaa tehtiin minulle pöydässä ja minulle annettiin hyvin mautonta kahvinväristä nestettä, yksi muna,

pieni pala voita ja runsaasti mustaa leipää. Syödessämme soitti noin viidentoista vuotias poika viulua, Internationalen, Marseljeesin ja hauskoja kansanlauluja. Aamiaisen jälkeen tuli komissaari prikattipäämajalta katsomaan minua ja komentajan kautta joka puhui englanninkieltä, kysyi minulta mitä halusin Neuvosto-Venäjältä. Sanoin sen taas heille. He jättivät minut ja puolen tunnin kuluttua komentaja palasi.

«Uskomme että puhut totta,» hän sanoi. «Olemme iloisia että ihmiset tulevat ulkomailta näkemään mitä me teemme ja mitä me toivomme voivamme tehdä Neuvostovallan alaisina. Mutta jotkut joiden olemme sallineeet tulla ovat menneet ja kertoneet roistomaisia valheita meidän maastamme ja meidän kansastamme; toiset ovat tulleet rajamme yli ja palanneet ilmaisten vihollisille sotilaalliset asemamme. Me olemme itseämme puolustamassa, ja meidän täytyy olla varovaisia. Teidän täytyy mennä osaston komentajan tykö Rejzistrassa, sieltä armeijan päämajalle, ja lopuksi ylikomentajan luo tarkastettavaksi. Sen jälkeen te voitte olla Neuvosto-Venäjällä — taikka teidät karkoitetaan maasta.»

Sinä iltana minut vietiin vartioituna pienelle rautatieasemalle, jossa otimme junan, joka toi meidät Rejzistraan neljän aikaan aamulla. Minulle löydettiin vuode asemamestarin asunnossa. Kahdeksan aikana vartijani antoi minut komissaarin ja sotilaskomentajan huostaan osasto-päämajassa ja otti minusta vastaan kuitin, joka annettiin laillisessa järjestyksessä.

Musta leipä- ja tee-aamiainen tuli ensin ja sitten «Mitä haluatte täältä?» Uudistin kertomukseni ja minulle ilmoitettiin että saisin tietää päätöksen asiassani seuraavana päivänä. Silläaikaa voisin vapaasti katsella kaupunkia. Minulle annettiin paperi jota voisin näyttää, jos joku yrittäisi häiritä kävelyäni.

Rejzistra on tavallisen suuri kaupunki. Ihmiset häärivät toimissaan tavalliseen tapaan. Monet kaupoista olivat suletut tavaroiden puutteessa; toiset olivat auki, vaikkei missään niistä näyttänyt olevan paljoa tavaraa. Kuitenkin oli runsaasti hedelmiä ja joitakin kasviksia. Kadut olivat likaiset, ja vaikka miehiä olikin korjaamassa taloja, olivat ne huonossa kunnossa. Ihmiset näyttivät mukavasti puetuilta. Kysyessäni katujen tilanteesta vastasi eräs että «Rejzistra oli aina ollut likainen kaupunki» — jatkaen uudella siviilihenkilön ylpeydellä, «mutta me puhdistamme sen niin nopeasti kuin mahdollista». Kadut olivat täynnä tanakoita, hyvin puettuja sotamiehiä matkalla Dvinskiin johon punaiset toivat apuväkeä, pidättäkseen puolalaisten etenemisen. Soittokunnat soittivat ja sotamiehet marssivat hyvässä järjestyksessä kaupungin lävitse, päät pystyssä, laulaen *Internationalea.* Minä kävelin alas Dvinajoelle käsin. Aurinko paistoi, ilman ollessa hauraan kylmän. Joukko lapsia tuli iloisena koulusta, juosten kohti laajaa puistoa, huvitellakseen välitunnillaan. He olivat terveen näkösiä ja jokainen heistä oli hyvästi puettu.

Palatessani joelta menin koululle, ottaen itselleni paikan oven vieressä. Luokkahuoneessa olevat lapset

eivät lainanneet mitään huomiota minulle, ei myöskään heidän opettajansa. Opettaja oli puhumassa ja koko luokka kuunteli tarrkkaavaisena häntä. Olin koululla vähänaikaa, jonka jälestä palasin kaupungin lävitse komissaarin asunnolle. Söin yhdessä komissaarin ja neljän tai viiden hänen apulaisensa kanssa. Vaikka he nousivat pöydästä, epäilemättä tyytyväisinä niukkaan ateriaansa, jona oli kaalisoppaa ja pieni pala kalaa, oli minulla nälkä vielä silloinkin kun lakkasimme syömästä. Kello neljän aikana seuraavana aamuna, uuden vartijan saattamana, astuin minä Velikie Lukiin menevään junaan. Meillä oli junassa syötävänämme mustaa leipää ja kaksi omenaa ja saavuimme päämääräämme kello neljä iltapäivällä. Drozkilla kuljimme noin viiden virstan päässä olevaan 15 armeijan päämajaan, johon vartijani jätti minut.

Kun kertomukseni oli kerrottuna, otti komissaari minut kanssansa lähelläolevaan kotiinsa, esittäen minut vaimolleen, kahdelle lapselleen ja äidilleen. He antoivat minulle miellyttävän huoneen. Illallinen komissaarin perheessä osottautui olevan tyydyttävä minun kiihkeälle ruokahalulleni. Todellisuudessa se sisälsi ainoastaan kaalisoppaa, kalakääröjä sekä jonkunlaista kashaa (tattarijauhoa) mustaa leipää ja teetä. Pelkään että annoin kestitsijöilleni vaikutelman hävyttömästä ahmatista.

Seuraavana aamuna menin ulos vartijani kanssa. Kaupunki oli tungokseen saakka täynnä sotilaita, sotilaita jotka kävelivät joutilaina pitkin katuja, sotilaita jotka marssivat rivakasti rautatieasemalle, sotamiehiä

matkalla kasarmeihin ja sieltä pois, sotilaita kaikkialla — laulaen, aina laulaen, soittokuntien mukana eli ilman niitä, taukoamatta laulaen rakastettua Internationaleaan. Joukkoja liikkui Dvinskiin ja Denikinin rintamille. Kulkutiellä tungeskeli sivilihenkilöitä, jotka katselivat ohitsekulkevia rykmenttejä, miehiä, naisia ja lapsia huutaen, heiluttaen hattuja ja nenäliinoja, ja yhtyen sotamiesten lauluun.

Seurasin marssivia joukkoja rautatieasemalle· Junia läksi pois ja tyhjiä vaunuja tuotiin niin pian kuin entiset saatiin sijoitettua. Ja kuinka ne lastattiinkaan! Matkustajavaunuihin, tavaravaunuihin, avonaisiin vaunuihin, kaikkiin työnnettiin huutavia, nauravia sotilaita, jotka huusivat jäähyväisiä, juttelivat hauskoja ja lauloivat. Jokaisella tuumankin suuruisella alalla oli sotilas. Sillat, rappuset, katot, ja vieläpä veturitkin olivat täynnään kompuroivia, hyväntahtoisia punaisia. Juna joka oli jo täynnä, tuli asemalle ja siitä tuli ulos joukko miehiä, jotka olivat tulleet takaisin rintamalta lepäämään. Haavoittuneet kannettiin pois varovaisesti. Junan loppupäästä noin kaksisataa aseetonta sotilasta marssi asemasillalle vartioituna. Nämä olivat ensimäiset vangit, joita olin nähnyt ja olin utelias näkemään mitä niille tehtäisi. Heidän marssiessa pois asemalta, kysyin vartijaltani jos voisimme seurata heitä. Hän ei pannut vastaan. Kaupunkilaiset eivät lainanneet mitään huomiota vangeille. Nähtävästi olivat ne hyvin tavallisia. Vangit vietiin noin mailin verran pitkää sivukatua, joka kulki samansuuntaisesti kuin rautatie ja sitten kääntyivät äkkiä tyhjien tonttien poikki

ja menivät suureen kasarmiin. Vartija asetettiin ulkopuolelle, mutta lyhyen selityksen jälkeen vartijani sai luvan sallia meidän mennä sisälle. Vangit olivat istumassa lattialla selät seinään päin. Kaksi sotilasta toivat sisään höyryäviä samovareja sivuoven kautta ja toiset kantoivat leipää. Teetä tehtiin ja annettiin vangeille. Leipä leikattiin suuriin kimpaleisiin. Vangit söivät nälkäisesti, vartijat jutellen ja nauraen heidän kanssaan. Heidän vielä ollessaan syömässä, kaksi muuta punaista sotilasta tuli sisälle tuoden painettuja lentolehtisiä, jotka he jakoivat vangeille. He söivät ja joivat, ja lukivat. Bolshevikien sodankäynti ei lopu vangiksi ottamiseen. Oppien levittäminen seuraa sen jälkeen. Neuvostojohtajat pitävät sitä tärkeämpänä kuin luoteja. He sanovat sen olevan vaikuttavamman. Kolme kertaa läntisellä rintamalla näin tämän saman näyn kun vankeja tuotiin sisälle. Kahden päivän kuluessa, jonka olin Velikie Lukissa ja myöhemmin monessa muussa paikassa pitkin rintamaa, etsin jokaisen mahdollisen tilaisuuden tutkiakseni punaisten armeijaa. En ole mikään expertti enkä voi antaa tietoja sotilasvarustusten teknillisistä yksityisseikoista. Mutta ei näyttänyt olevan pienten aseitten eikä kanuunain puutetta. Yleensä olivat sotilaat lämpimästi puettuja ja varustettuna kestävillä jalkineilla. Varmasti olivat he hilpeällä mielellä. Suhde upseerien ja miesten välillä oli mieltäkiinnittävä. Mitään kurittomuutta ei ilmennyt. Lepoaikoina kaikki seurustelivat toistensa kanssa kuten toverit ainakin, tavalliset sotilaat ja ylemmät upseerit jutellen, nauraen, laulaen eli puhellen va-

kavasti keskenään. Astuttuaan toimeen, miehet tottelivat täsmällisesti. Huomasin asiaintilan samaksi rintamalla, kasarmeissa ja päämajoissa komissaarien ja korkeimpien virkailijoiden keskuudessa. Silloin kun ei ollut mitään vakavanluontoista tehtävää, seurustelivat he keskenään ilman arvoeroa.

Missä tahansa tapasin punaisia sotilaita, huomasin tämän toveruuden ja kurin yhdistelmän. Useamman kuin kerran olen mennyt komentajan konttoriin rintamalla ja löytänyt hänet pelaamassa kortteja taikka tammea miestensä kanssa. Tavalliset sotilaat ja alemmat upseerit voivat tungeksia sisälle ilman seremoniaa ja alkaa äänekkään puhelunsa ilman pienintäkään ylemmyyden osoitusta, eli arvon eroavaisuutta. Sitten äkkiä, ehkä, telefoonin soitto ja komentaja saa tiedonannon jostain asiain käänteestä rintamalla. Rivakka määräys saa huoneen hiljaiseksi; kortit ja tammilaudat ja viulut työnnetään sivuun. Miehet kulkevat paikoilleen. Heillä näytti olevan tuokiossa heräävä tietoisuus eroavaisuudesta, joka on toveruuden välillä kasarmeissa ja kukin virkatehtävissä.

On helppoa pintapuolisen katsojan väärinymmärtää tuota salaperäistä ja hyvin tärkeää ominaisuutta joka tunnetaan nimellä «moraali». Luulen että olen ehkä enempi kuin tavallisesti epäilevä isänmaallisen innon ilmaisuihin nähden, tuntien jonkunverran niitä keinoja joita jokainen yleisesikunta käyttää pitääkseen yllä joukkojensa tappeluhenkeä. Mutta ollessani yhteydessä punaisten sotilasten kanssa saan tietoisuuden omituisesta uutteruudesta ja kovasta sisusta. Varmasti

eivät he halua tapella. He haluavat mennä kotiin ja asettua asumaan rauhassa. Mutta tuo rehellisesti tunnustettu tappamisen epämiellyttävyys näytti vain enentävän heidän päättäväisyyttään taistella taistelu loppuun saakka. Kaikesta sotaan kyllästymisestään huolimatta, eivät he näyttäneet miehiltä, joita ajetaan sotaan vasten tahtoaan. Koetin kuvailla itseni kestämässä sitä mitä useat heistä ovat saaneet kestää jo yli viisi vuotta, ensimäisten johtajiensa pettäminä, ylivoimaisesti ensimäisten vihollistensa heidät voittaessa, ja sentään ponnistellen uusia hyökkäyksiä vastaan niiden taholta, joita he olivat oppineet ajattelemaan ystävinään ja liittolaisinaan. Koetin kuvailla miten paljon heitä oli täytynyt innostuttaa kasvattaakseen tämän peräänantamattoman kestävyyden. Kiihotustyötä epäilemättä tehdään. Juuri samoin kuin liittolaisten armeijoilla oli toimivat järjestönsä sotakiihkon ylläpitämistä varten; samoin seuraa punaisen armeijan mukana huolellisesti järjestetty vallankumouksellisten oppien levitysjärjestelmä. Otaksun ettei amerikalainen sotilas olisi taistellut niin hyvin jollei hänelle olisi jatkuvasti muistutettu että hän taistelee tehdäkseen mailman turvalliseksi kansanvallalle. Punaiselle sotilaalle opetetaan että hän taistelee pitääkseen Venäjän turvallisena vallankumoukselle. Tuo ihanne on syvästi yksilöllinen. Hän tuntee sen olevan oman vallankumouksensa; hän tuntee että hän pani sen täytäntöön johtajista huolimatta, ainakin huolimatta joistakin heistä; ja nyt se on hänen tehtävänsä puolustaa sitä ulkopuolisilta ja sisäisiltä hyökkäyksiltä. Arvostellessani tätä ilmiötä

jätän yleistyttämisen ja myös sen mitä minulle ovat kertoneet henkilöt joiden huostassa punainen armeija on. Ennenkuin läksin Venäjältä olin nähnyt suuret joukot sotilaita. Olin asunut heidän kanssaan, matkustanut heidän kanssaan, nukkunut heidän kasarmeissaan, syönyt heidän ruokaansa. Amerikalaiselle tietysti olosuhteet joiden alaisena Europan kansanjoukot pysyttelevät elossa, rauhan aikoinakin, ovat aina hämmästyksen ja ihmettelyn aiheena. Neuvostohallitus tekee kaiken voitavansa punaisen armeijan hyväksi. Se on sen taukoamattoman ajatuksen ja huolehtimisen aiheena. Mutta parhain mitä voidaan sille antaa vain välttämättömän olemassaolon ylläpitämiseksi, näyttää tuskallisen puutteelliselta länteläiselle.

Sotilasten hyvä kohtelu, josta olin kuullut ennenkuin olin sitä nähnyt ja kokenut, sisältyy pääasiallisesti mustan leivän ja teen loppumattoman varaston ylläpitämiseen. Voi olla oppien levittäminen, voi olla joku erikoinen ominaisuus Venäjän maalaisväestön henkisessä ja ruumiillisessa kokoonpanossa. Mikä tahansa se on, en luule että mikään toinen europalainen armeija voisi kestää niin kauan annoksilla, joihin sisältyy vain mustaa leipää ja teetä. Silloin tällöin saatu omena ja paperossi olivat ylellisiä poikkeuksia, jotka nautittiin pian ja unhoitettiin. Musta leipä ja tee, taukoamattomana ja muuttelemattomana, pysyvät aina minulle neuvostokomissaarien tehokkuuden ja punaisen sotilaan innokkuuden symbooleina. Musta leipä ja tee, ja laulu. Heidän laulun rakkautensa on hämmästyttävä — kaikkien laulujen, mutta pääasiallisesti

Internationalen. He marssivat rintamalle laulaen, he ontuvat takaisin taistelusta laulaen, he laulavat junissa, kasarmeissa ja syödessään; he laulavat pelatessaan tammea ja he laulavat laastessaan talleja. He heräävät yöllä ja laulavat. Olen kuullut heidän tekevän niin.

Velikie Lukista minut vietiin ylikomentajan luokse Smolenskiin. Kaksikymmentä neljä tuntia viivytystä vielä ja minä sain luvan mennä Moskovaan. Siellä Litvinov itse tervehti minua tuolla tutulla kysymyksellä. Minun vastaukseni kesti koetuksen ja vartijani käskettiin poistumaan. Minulle annettiin oikeudet toimittaa kirjeenvaihtajan tehtäviä ja sen jälkeen sain liikkua häiritsemättä.

Loppumatkallani Moskovaan sain tilaisuuden luoda silmäyksen Neuvosto-Venäjän kuletusongelmaan. Kahden tai kolmen tunnin matkan päässä Smolenskista pysähdyimme pienellä sivuasemalla ja liitimme junaamme seitsemäntoista vaunua lastattuna puilla, jotka olivat määrätyt huojentamaan kriitillistä polttoaineiden puutetta Moskovassa. Viiden tai kuuden tunnin matkan ja pienten pysähdysten jälkeen, pysähtyi juna pitemmäksi aikaa. Menin ulos saadakseni tietää viivytyksen syyn. Vaunut joissa oli puita olivat irroitetut junasta ja miehet ahkerasti heittelivät halkoja kentälle radan sivuun. Asemalla tungeskeli sotilaita. Minulle sanottiin että käsky oli saatu kiiruhtaa apujoukkoja etelään ehkäisemään Denikinin etenemistä ja näitä vaunuja tarvittiin joukkojen kuletukseen.

«Miten on polttopuun laita?» kysyin; «eikö sitä kipeästi tarvita Moskovassa?»

«Kyllä», oli vastaus; «yöt ovat kylmiä Moskovassa. Mutta Moskova voi odottaa. Meillä ei ole kylliksi kulkuvälineitä ja armeijan tarpeet tulee ensin.»

Sellaisia tapauksia sattui päivittäin, tunnittain, ilman epäilystä, ympäri Venäjän. Aina he valittivat sodan välttämättömistä tarpeista ja sotilaitten kuletus haittasi kansan tuotannollisia yrityksiä. Moskovassa käsitin täydelleen kärsimykset, jotka johtuivat noiden seitsemäntoista vaunussa olleiden puiden ei-saapumisesta ja kaikkien muiden puulastien jotka olivat joutuneet samoin antamaan tilaa sotilaille.

Saavuin Moskovaan sunnuntaina iltapäivällä ja ajoin tuon kauniin kaupungin lävitse, jossa oli monta kirkkoa, Metropole hotelliin. Miehiä, naisia ja lapsia oli ulkona suurissa joukoissa nauttimassa auringonpaisteesta kaduilla. Puistot olivat täynnä elämöiviä lapsia. Katuvaunut kulkivat, täpösen täynnä väkeä. Ei ollut monta automobiiliä näkyvissä. Valtio oli tilannut kaikki vaunut. Voimansa saivat ne paloöljystä ja alkoholista ja hyvin vähän oli sitäkin.

Oli purevan kylmä Moskovassa, vaikka bolshevikit ottivat tuon aikaisen syyskuun ilman kyvyesti ja nauroivat minun kärsimyksilleni. «Jää talveksi luoksemme», he sanoivat, «ja opi tuntemaan hieman kylmää.» Kaupunki oli melkein kokonaan ilman lämmitysaineita. Valtion konttoreissa kirjurit ja komissaarit työskentelivät takit päällä, jalat käärittyinä villasiin vaatteisiin. Kylmyys ja kosteus meni minun luihini ja seurasi minua katuja pitkin ja vuoteelleni illalla. Pahin kaikista, luulen, oli tuo toivoton tunne että ei ol-

lut mitään paikkaa johon mennä lämmittelemään. Voi kestää pitkäaikaistakin oloa kylmässä jos on olemassa tuo ylläpitävä ajatus loistavasta tulesta jossain, ja lämpimästä vuoteesta. Mutta Moskovassa ei ollut mitään vastamyrkkyä armottomalle pakkaselle. Ihmisten oli kylmä koko yön ja koko päivän. Sen pakottava nipistys repi hermoja. Ihmettelin noiden kylmettyneiden ja huonosti ruokittujen kirjurien ja virkailijoiden kestävyyttä suurissa, kosteissa valtion konttorirakennuksissa, joissa oli vielä kylmempi kuin kuivassa auringon paisteessa ulkona. Lenin itse työskentelee neljästätoista kahdeksaantoista tuntiin päivässä, kuten tekevät Tshitserin, ulkomaa-asiain ministeri ja monet muut. Komissaarit eivät saa enempi ruokaa kuin toisetkaan istumatyötä tekevät henkilöt. Minulle sanottiin että useat konttorityöläiset olivat hyötyneet pakollisesta ruoka-annoksien vähennyksestä — joka pantiin käytäntöön että varastot piisaisivat kauemmin ruumiillisen työn tekijäin ruokkimiseen. Tshitsherin näyttää kuin olisi hän puoleksi nälkiintynyt. Hän syö konttoorissaan — vähän kalisoppaa ja pieni pala kalaa iltapäivällä; puolenyön ajoissa, vielä konttorissaan, lasi teetä ja pala mustaa leipää.

Oleskelin kaksitoista päivää Moskovassa ja kymmenen Pietarissa. Lopun viidestä viikostani matkustin läntisillä rintamilla Viron rajalta Mobileviin, kiirehtimättä pysähtyen Pskovssa, Vitebskissä, Smolenskissa ja useassa pikkukaupungissa. Koetin nähdä niin paljon kuin mahdollista tästä suuresta tuntemattomasta maasta siinä ajassa joka oli käytettävänäni; erittäin-

kin koetin luoda huomioni parhaista lähteistä saatujen tietojen perusteella niihin seikkoihin, joista olin kuullut ulkopuolella — hyväksyen taikka vääräksi huomaten, miten milloinkin sattui. Panin myöskin koetukselle niiden seikkojen totuuden joita minulle kerrottiin Venäjällä; koetin löytää näkyvän todisteen sille taikka tälle väitteelle. Jotkut tutut otaksumat pian häipyivät. Taas toisten epätotuudenmukaisuus tuli esille selvästi tuntuvalla tavalla.

Olin suunnitellut luettelon kysymyksistä puheluani varten Leninin kanssa (minulle neuvottiin tällaista sen vuoksi että se säästäisi hänen aikaansa). Yksi kysymys olisi ollut koskeva naisten kansallistuttamista. En ollut uskonut sitä, vaan olin ajatellut kysyä Leniniltä miten sellainen juttu oli alkanut. Viimein tavatessani tuon miehen silmästä silmään, jotain hänen kasvoissaan tukahdutti tuon kysymyksen. Ehkäpä oli se tuo ilkkuva humoori joka oli niin valmis välähtämään esille noista kurttuisista kasvoista ruoskivana ivailuna, taikka ehkäpä oli se pitkän kärsimyksen ja hartaan ajatuksen leima, joka oli syvemmällä. Mikä tahansa se oli, en tehnyt kysymystä. Olin jo ollut Neuvosto-Venäjällä kyllin kauan nähdäkseni että naisille siellä osoitetaan kunnioitusta ja myöntyväisyyttä joka vie voiton tuosta keinotekoisesta kohteliaisuudesta, joka usein vain peittää poliittisen, taloudellisen ja kotoisen sorron muissa maissa. Naiset ovat miesten kanssa samalla tasolla kaikissa suhteissa Venäjällä, ja heillä on suuremmassa määrässä vapautta ja turvallisuutta kuin muiden maiden naisilla.

Toiset, käsittävämmät kuulopuheet niinikään osoittautuivat vääriksi silmieni edessä. Olin useita kertoja lukenut New Yorkin lehdistä kuinka bolshevikit olivat repineet puiset katupalkit Pietarissa käyttääkseen nämä polttoaineena. Se näytti uskottavalta, vieläpä suotavaltakin, ajattelin, muutamien värisevien öiden jälkeen. Sen totuuden näin Nevsky prospektilla, miesjoukkojen repiessä katuja siellä täällä. Ihmettelin miksi ei kadut olleet tulleet kokonaan hävitetyksi kauan sitten. Kuuluisa kulkutie oli täydellisessä kunnossa, paitsi jossa miehet repivät pois joitakin paikkoja. Hetken kuluttua huomasin että he poistivat särkyneet ja lahonneet paikat pannen tilalle uusia.

En löytänyt mitään punaistakauhua. Oli olemassa vakavanlaatuista personallisen vapauden rajoittamista, ja oli lain ankaraa täytäntöön panoa, ja epäjärjestyksen karkeaa tukahduttamista, kuten voisi odottaa olevan kansassa jota vastassa oli ulkopuolinen hyökkäys, sisällissota, vastavallankumous ja saarto. Ollessani Moskovassa ammuttiin kuusikymmentä miestä ja seitsemän naista vastavallankumouksellisen salahankkeen suunnittelun takia. Heillä oli aseita laittomasti kasattuna salaiseen paikkaan ja olivat lähettäneet kiertokirjeitä sotilaille Denikinin rintamalla, kertoen heille että Moskova ja Pietari olivat antautuneet. Jouduttuaan ilmi, eivät he yrittäneetkään salata tarkoitustaan. He tunnustivat että he yrittivät saada hallituksen kumoon ja menivät rohkeana telotukseen. Kymmenen päivää myöhemmin kaksi pommia räjäytettiin kommunistipuolueen toimeenpanevan komitean kokouksessa Moskovassa,

tappaen viisitoista ja loukaten kuusikymmentä viisi. Sanottiin että tämä oli kadettien vastavallankumouksellisten vastaus edellisten vilppienvirittäjien telotukseen. Kuitenkaan ei mitään järjestettyä terroria eikä tuomioita seurannut. Sensijaan järjesti hallitus suuria joukkokokouksia pannakseen vastalauseen terroristien teoille. Propagandaa ja salajuonia vastaan asetettiin vastapropaganda ja yleinen innostus.

Neuvosto-Venäjän lapsilla on samanarvoinen paikka punaisen armeijan kanssa hallituksen sille antamassa huomiossa. Varoja joita määrätään opintoihin ja lasten hyvinvoinnille ei ole säästetty ja jokaisessa käänteessä tapaa todisteita kasvavaan polveen kohdistuvasta mielenkiinnosta. «Ensikädessä täytyy meidän puolustaa työntekijöiden valtiota sen vihollisia vastaan ja sitten meidän täytyy valmistaa tulevaa sukupolvea viemään eteenpäin ja kehittämään sitä valtiota jonka olemme heille vallanneet punaisen armeijan avulla», sanoi eräs komissaari minulle.

Minulle kerrottiin että vallankumouksen kahtena vuotena he olivat luoneet yli 10,000 uutta koulua, ja että Neuvosto-Venäjällä oli vain muutamia lapsia, jotka eivät käyneet kouluissa, lastenkoulusta korkeakouluun saakka. Omat huomioni todensivat tämän. Näin hyvin vähän lapsia joutilaina tavallisten koulutuntien aikana, enkä nähnyt yhtään työssä tehtaissa. Ne ryntäsivät kouluista suurissa joukoissa puistoihin välitunneilla. Opettajat valittivat minulle oppikirjojen puutetta, joka johtui paperin vähyydestä. He pitivät sitä katkerana seikkana myös, kun heidän täytyi pitää

lapsia kylmissä luokkahuoneissa. Minulle sanottiin että hallitus ruokkii 359,000 lasta päivittäin kouluissa Moskovassa ja 200,000 Pietarissa. Lapset saavat ravitsevinta ruokaa mitä on saatavissa, ilman maksua ja katsomatta vanhempien luokkaan eli asemaan. Maito ja voi ja munat menevät ensin koulun ravintoloihin ja sairaaloihin ennenkuin niitä annetaan terveille aikuisille. Vierailin useassa lasten ravintolassa, ja sain hyvän vaikutelman noista rotevista, hymyilevistä lapsista. Moskovassa vierailin lepokodissa joka oli yhteiskunnallisen hyvinvoinnin osaston yhteydessä, yksi monista laitoksista, joita oli perutettu kaikkiin suurempiin ja useihin pienempiin kaupunkeihin. Näissä saavat työläisnaiset huolenpitoa ja ravintoa valtiolta useita viikkoja ennen ja jälkeen synnytyksen. Heillä on parasta ruokaa ja lääkärin apua mitä voi saada, ja heille maksetaan täysi palkka ajasta jonka he ovat pois tavallisesta työstään. Sairaalan yhteydessä Moskovassa, joka sijaitsee komeassa valkeassa rakennuksessa, entisaikoina ollut kouluna, jossa rikkaiden tyttäret opettelivat Ranskaa ja hienoja taiteita, on myöskin koulu tytöille, jossa heille opetetaan äitiyttä ja pienten lasten hoitoa koskevia asioita. Täällä 500 nuorta naista jotka on valinnut ammatti- ja maalaisjärjestöt, ottivat kuuden kuukauden luentokurssin ja jossa heille myös annettiin havainnollista opetusta synnytyksessä ja lasten hoidossa. Tähän mennessä oli jo kolme 500 oppilasta käsittävää luokkaa päässyt tästä koulusta ja oli lähetetty takaisin jakamaan kokemuksiaan kuhunkin maakuntaan ja opettamaan toisia.

Neuvostolaki kieltää ottamasta työhön lapsia alle

kuudentoista ikävuoden, paitsi äärimmäisen välttämättömissä tapauksissa. Lapsityö alle neljäntoista vuotiailta on ehdottomasti kielletty. Niiden neljäntoista ja kuudentoista ikävuoden välillä olevien lapsien, joiden sallitaan työskennellä joissakin erikoisissa töissä, ei sallita olla työssä kuin neljä tuntia päivässä; kuudentoista ja kahdeksantoista ikävuosien välillä saavat he työskennellä ei enempi kuin kuusi tuntia päivässä ja kaikkien täytyy olla kaksi tuntia koulussa.

Olen kertonut punaisen armeijan järjestyksestä ja hengestä ja lasten kasvatuksesta ja huolenpidosta, sillä nämä ovat ylinnä vaikutelmissa joita muukalainen saa Neuvosto-Venäjällä. Ne pysyivät ylinnä kaikesta muusta noina viikkoina, jotka olivat täynnään nopeita ja vaihtelevia vaikutelmia. Sotilaat ja lapset saavat ensisijan hallituksen taholta. Tässä on pantu käytäntöön suurin määrä kekseliäisyyttä ja energiaa, ja tässä suurimmat tulokset näyttäytyvät. On ollut tarkoitusperänä saada tuo ensimäinen puolustuslinja, armeija, voittamattomaksi. Hallituksen virkailijat väittävät että he ovat onnistuneet tässä, ja osoittavat karttaa todistajakseen. Lapset, sanovat he, ovat kommunistisen valtion strateeginen varusväki. He ovat päättäneet pitää ne terveenä ruumiillisesti, huolimatta puutteista joita saarto on heille tuonut, ja kehittää ne henkisesti ja fyysillisesti pitämään yllä tulevaisuuden valtiota. Ei kukaan voi kieltää etteikö ole ollut olemassa suurta määrää harrasta ja onnistunutta yritteliäisyyttä tämän ohjelman täytäntöönpanon lähimmissä tehtävissä. Tämä riittäköön niistä muutamista konkreettisista sei-

koista, joita näin ja kuulin Neuvosto-Venäjällä viiden viikon aikana.

Neuvosto-Venäjä ei ole yksimielisesti bolshevikinen, enempää kuin Yhdysvallat ovat milloinkaan olleet yksimielisesti kansanvaltainen eli tasavaltainen tai kieltolakia kannattava. Keinottelijat eivät ole bolshevikeja, leppymättömät porvarit eivät ole bolshevikeja; monarkistit ja kadetit ja menshevikit ja sosiali-vallankumoukselliset ja anarkistit, ja monet muut poliittisiin ja yhteiskunnallisiin luokitteluihin kuuluvat, eivät ole bolshevikeja. Mutta saman tuntomerkin mukaisesti, Venäjä seisoo ylivoimaisesti neuvostohallituksen puolella. Löytyy paljon henkilöitä jotka vastustavat neuvostovaltaa sen nykyisessä muodossa, eikä tämä vastustus tule ainoastaan porvariston ja anarkistien puolelta. Se vallitsee jossain määrin myöskin maalaisväestön keskuudessa. Mutta se on vastustusta joka pysähtyy kansan sotarintamalla. Tapasin monta neuvostohallituksen arvostelijaa Neuvosto-Venäjällä, mutta he vaativat, että mitä tahansa muutoksia tehtäisi hallituksessa, pitäisi tehdä ilman ulkopuolista sekaantumista. Nykyhetkellä heidän ensimäinen harrastuksensa on Venäjän maan ja Venäjän valtion puolustus ulkomaiden hyökkäyksiä ja ulkomaiden sekaantumista vastaan.

Maalaisväestön vastustus johtuu pääasiassa kuletusvälineiden kehnoudesta ja tehdastuotteiden vähyydestä. He syyttävät tästä hallitusta, samoin kuin muut kansat syyttävät vaivoistaan «hallitusta». Maalaisväestö on vastahakoinen antamaan viljaansa paperirahasta, joka on heille arvotonta, elleivät voi ostaa sillä kenkiä ja

kangasta ja suolaa ja työkaluja — ja näitä tarve-esineitä ei ole kylliksi kaikille. Saarron vallitessa yritti hallitus tarmokkaasti voittaa tehtaassa valmistettujen esineiden puutetta, jonka sai aikaan saarto, tietäen että tämä seikka yksin voisi tyydyttää maalaisväestöä. He väittivät edistyneensä rohkaisevan hyvin, erittäinkin maanviljelyskoneiston valmistuksessa, joita he koettivat saada mahdollisimman paljon kevääksi.

Mikä tahansa onkaan maalaisväestön mielenlaatu, ovat he aineellisesti paremmalla puolella kuin kaupungin työläiset. Vierailin viidessä tai kuudessa pienessä maalaiskylässä ja huomasin väestön niissä poikkeuksetta olevan paremmassa asemassa kuin neuvostokomissaarit Moskovassa. Heillä oli viljalta hyvää rukiista leipää ja voita ja munia ja maitoa — melkein tuntemattomia ylellisyystavaroita kaupungeissa. Heidän karjansa näyttivät hyvin ruokituilta ja hoidetuilta. Oli viljankorjuun aika, ja maanviljelijät olivat kokoamassa satojaan. (Minulle kerrottiin että vuodentulo oli ollut erikoisen runsas.)

Keskustelin työväestön ja maalaisväestön yleisestä mielentilasta Maxim Gorkin kanssa. Hän uskoi että työtätekevät luokat yleensä olivat horjumattomasti neuvostovallan puolella, ja että useammat vanhemmat maalaiset hyväksyivät sen; vaikka kyläkuntien nuoret, siihen mennessä, olivat välinpitämättömiä. Tässä meni hän pitemmälle kuin itse Lenin, joka sanoi minulle: «Suuri enemmistö teollisuustyöläisiä, ja ainakin puolet lukutaitoisista maalaisista, kannattavat neuvostohallitusta ja puolustavat sitä.»

Kertoessani Leninille syytteestä, joka oli tehty hänen hallitustaan vastaan, että se nimittäin on pienen vähemmistön väkivaltaista diktaattorivaltaa, vastasi hän: «Antaa niiden jotka uskovat tuohon hassuun kaskuun tulla tänne ja oleskella suurten kansanjoukkojen keskuudessa, ja oppia totuus.»

«Sanoit olleesi läntisellä rintamalla», jatkoi Lenin, «myönnät saaneesi tilaisuuden seurustella Neuvosto-Venäjän sotilasten keskuudessa; eikä sinua ole estetty, sanomalehtimiehenä, tekemästä tutkimuksiasi. Olet myöskin vieraillut tehtaissa ja työpajoissa. Sinulla on ollut hyvä tilaisuus ymmärtää pohjakerrosten luonnetta. Olet nähnyt tuhansien ihmisten elävän päivästä toiseen mustalla leivällä ja teellä. Olet ehkä nähnyt enempi kärsimystä Neuvosto-Venäjällä kuin olisit milloinkaan ajatellut mahdolliseksi, ja kaikki tämä tuon epäoikeudenmukaisen sodan takia jota meitä vastaan käydään, siihen liitettynä saarto, jossa kaikessa teidän maanne pelaa suurta osaa. Nyt kysyn sinulta mikä on mielipiteesi, onko tämä vähemmistön diktaattorivaltaa?»

Voin ainoastaan vastata, että siitä päättäen mitä olin nähnyt ja kokenut, en voisi uskoa että nämä ihmiset, jotka huomasivat että heidän oma voimansa oli voittanut tsaarin yksinvallan, alentuisivat milloinkaan sellaisiin puutteisiin ja kärsimyksiin, jollei se olsi sellaisen hallituksen puolesta johon, olipa se kuinka epätäydellinen tahansa, heillä on äärimmäinen luottamus, ja jota he olivat valmistautuneet puoltamaan.

«Mene takaisin Amerikaan ja käske heidän jättämään meidät rauhaan.» He kaikki sanoivat niin, Lenin

ja Tshitserin ja komissaarit ja lukemattomat muut. «Käske heidän jättämään meidät rauhaan. Sallikaa meidän hengähtää ja kääntää energiamme luovaan työhön.»

«Sano Yhdysvaltain kansalle että täällä on pellavaa ja puutavaraa ja paljon muuta tavaraa, täällä Venäjällä», sanoi Tshitserin, ulkomaa-asiain ministeri, vakavannäköinen, esteettinen miehen varjo. «Sano heille että me annamme heille myönnytyksiä että he voivat riistää tuloja meidän luonnonrikkauksistamme pitkäaikaisilla lupakirjoilla, sillä ehdolla, että riistoa tehdään niiden neuvostolakien mukaan jotka koskevat palkkoja ja työläisten kohtelua.»

Lenin todensi hallituksen olevan taipuvaisen antamaan näitä myönnytyksiä. «Kestävä rauha olisi niin suurena huojennuksena raatajajoukoille», hän sanoi minulle, «että nämä joukot epäilemättä antaisivat luvan erikoisten myönnytysten tekoon. Myönnytysten antaminen järkevillä ehdoilla on myös suotavaa meille, ollen yhtenä keinona, jonka avulla saada Venäjälle niistä maista teknillistä apua, jotka ovat edistyneimmät tällä alalla, sekä sosialistisen että kapitalistisen valtion rinnakkain ollessa olemassa.»

He kaikki puhuivat teknillisen avustuksen tarpeesta. Melkein yhtä kiihkeästi kuin he odottavat ruokaa, joka huojentaisi joukkojen kärsimyksiä, odottavat he päivää jolloin he voivat saada mailman parhaan teknillisen ja tieteellisen kokemuksen Venäjän pulmallisten kysymysten ratkaisuun. He tarvitsevat erikoistuntijoita kaikilta aloilta ja kaikilta asteilta, yksinkertaisista konemiehistä harjaantuneimpiin laboratorioissa työskenteleviin erikoistuntijoihin.

Taloudellinen jälleenrakentamistyö.

Ollessani Venäjällä olin kiintynyt tutkimaan mitä neuvostohallitus oli saanut aikaan teollisen jälleenrakentamisen alalla kahden vuoden vallassaoloajallaan. Tiesin että useita julistuksia oli julaistu tässä suhteessa, mutta halusin tietää mitä oli lopullisesti tehty, jos mitään oli tehty.

Tulin tietämään että ensimäisenä vuotena oli pääasiallisesti tehty tilin suorituksia vanhoissa kapitalistisissa liikkeissä. Vallan siirtyessä työläisten käsiin täytyi heidän luonnollisesti ottaa myöskin taloudellisten asioiden hallinto omiin käsiinsä. Tämän ensimäisen vuoden kuluessa muuttuivat maat, tehtaat, kaivannot ja myllyt neuvostohallituksen elimiksi. Kuusikymmentä miljoonaa desjastiinaa maata (yksi desjastiina ollen 27 eekkeriä) otettiin yksityisiltä maanomistajilta; kaksikymmentä yhdeksän keskuspankkia ja niiden haarakonttoorit kansallistutettiin; ja kuusitoistatuhatta kauppalaivaa; kuten myös pääasiallisimmat tuotannon haarat sellaiset kuin kivihiilikaivannot, sähkövoimalaitokset ja metallinsulatus ja koneitten rakennuslaitokset.

Tämän työn ohessa täytyi neuvostohallituksen myöskin rakentaa uudestaan yhteiskunnallisen taloudenhoi-

don koneiston. Oli mahdotonta alussa alkaa hallinnollisia tehtäviä, sen vuoksi että puuttui sekä keinoja että henkilökuntaa. Mutta tässä kohdin kehittyi työväestön kesken ennen aavistamattomia luontaisia hallintokykyjä, niin että tämäkin vaikeus oli pian voitettu. Omistajien jättäessä laitokset, ajatellen siten hajottavansa tuotantoa, ottivat mylly- ja tehdaskomiteat aseman haltuunsa ja täten asetettiin hallintokoneisto uudelle perustalle alusta loppuun saakka, niiden työläisten mitä kiinteimmällä osanotolla, joita se lähemmin koski.

Eikä tätä muutosta tehty ottamatta huomioon tulevaisuuden rauhanajan vaatimukset. Jokainen mylly- ja tehdas järjesti tuotanto-ohjelmansa siihen suuntaan, että muutos sota-ajan tuotannosta rauhan ajan toimiin toisi mukanaan mahdollisimman vähän epäjärjestystä.

Toinen vuosi erosi ensimäisestä sekä ulkonaisiin tilanteihin että Neuvosto-Venäjän sisäisiin probleemeihin nähden. Maa joutui yhteentörmäykseen kansainvälisen kapitalismin kanssa, jonka sotamiehet ottivat haltuunsa tärkeimmät asemat, taloudelliselta näkökannalta katsoen ja joka tuki vastavallankumouksellisia ampumatarpeilla ja rahalla, kaikilla puolilla, samaan aikaan julistaen taloudellisen saarron. Maa oli pakoitettu muuttumaan sotaleiriksi, kaikki tuotanto muuttuen sotapohjalle. Mutta kuitenkin, huolimatta tästä, taikka ehkäpä sen vuoksi, muuttui ensimäisen vuoden järjestelevä taloudellinen menettelytapa nyt suoranaiseksi taloudenhoitomenettelytavaksi. Ollessani Venäjällä oli maassa yli 4,000 kansallistutettua teollisuutta, edus-

taen 90 prosenttia tuotantojen kokonaisluvusta. Suurin osa näiden järjestäjiä ja hallitusvirkailijoita oli tullut suoraan työläisten joukoista.

Mutta sotaolot, etenkin Donetzin lahdelman ja Kaukaasian menettäminen — nämä ollen Venäjän pääasiallisimpia polttoaineiden lähteitä — nyt vähensi tuotannolle tulevan polttoaineen saannin 10:stä—15:sta prosenttiin vähemmäksi kuin oli välttämätön tuotannossa. Näytti siltä ettei työväen järjestöllä voisi olla kovempaa koetusta. Mutta tämäkin vakavanluontoinen kriisi kestettiin, ja he ponnistelivat eteenpäin.

Eikä hallitus jättänyt huomioonottamatta, tämän ajan kestäessä, huolellista maanviljelystä koskevaa taloudenhoitoa, joka oli niin tarpeellinen heidän suunnitelmiensa onnistumiselle. Neuvoston maatiloja, maanviljelyskommuneita (vapaaehtoisia osuuskuntajärjestöjä) ilmestyi sinne tänne talonpoikien yksityisten tilojen rinnalle, ja olivat ne kaikissa tapauksissa niin onnistuneita, että yksityiset omistajat itse huomasivat näihin kommuneihin ja osuuskuntiin yhtymisen edullisuuden.

Moskovassa suunniteltiin vallankumouksen kolmantena vuotena vieläkin suurempaa tuotteliaisuutta ja parempaa jakotapaa. Erittäinkin olivat kylät ja maalaiskommuunit ensimäisenä huolenpidon esineenä. Virkailijat kertoivat minulle että maanviljelyksen kansallistuttaminen oli ollut heille yksi vaikeimpia tehtäviä, ja että tämä tehtävä ei ehkä olisi ollut niin vaikea missään muussa maassa kuin Venäjällä. Silloin kun maan taloudenhoitosäädös julistettiin olivat kansallis-

tuttamisen perusteelliset muodostelut tuskin ehtineet päästä alkuun; aloja jotka kansallistutettaisi ei vielä oltu määritelty; ei ollut vielä tarpeellista henkilökuntaa tuotantosuunnitelman luomiseen ja täytäntöön panoon; ja kansallistuttamisaate oli uusi eikä kyllin selvä useille työmiehille, jotka olivat senvuoksi vihamielisiä kansallistuttamisohjelmalle.

Mutta näiden vaikeuksien ohella ilmeni vielä maatilojen kaluston rappeutuneisuus, erittäinkin karjan. Väenlasku v. 1916 osoitti hevosten lukumäärän sillä alueella, joka kuului neuvostohallitukselle 1918 olevan 386,672. Maanviljelyskansankomissario huomasi hevosten lukumäärän olevan ainoastaan 23,149, määrä joka tuskin riitti yllämainitun maa-alan yhden kolmannen osan viljelykseen. Saman sensuksen mukaan olleesta 290,969 lehmästä löysi kommissario ainoastaan 43,361. Lannoitusaine jonka nämä hevoset ja lehmät valmistivat riitti ainoastaan 10 prosentille siitä maa-alasta, jota olisi pitänyt viljellä. Maanviljelyskoneet — yksinkertaisemmatkin niistä — olivat kuluneet ja huonossa kunnossa. Ruokatarpeita oli vähän, ja siemenvarastot rajoitettuja. Täten 1918 ei enempää kuin 25 prosenttia viljelyksellä olevasta maasta tuli viljellyksi kevättä varten, sekin usein ilman lannoitusainetta ja niukalla siemenellä. Neuvostohallituksen kolmestakymmenestä kuudesta maakunnasta ei kolmetoista voinut kylvää talviviljaa ollenkaan.

Olipa vielä olemassa sellaisten tarve-esineiden, kuten valjaiden, hevosenkenkien, nuoran, pikkutyökalujen ja muun maan muokkaamiseen kuuluvan rihkaman

äärimmäinen puutteellisuus ja eniten puuttui hyviä asiantuntijoita maanviljelyksen alalla ja ne joita oli saatavissa huomasivat vaikeaksi soveltautua elämään kylissä ja maaseuduilla. Eipä ihme sitten, että kokonaan järjestymättömät työläiset maalla olivat vihamielisiä ja että tuon ohjelman täytyi tulla toteutetuksi taukoamattomien riitojen vallitessa maatiloilla työskentelevien työläisten ja maanviljelysdepartementin maakuntakonttorien välillä. Tämä luonnollisesti viivytti kansallistuttamista maanviljelyksen alalla, kevääseen saakka, mutta se tekee todelliset saavutukset sitä merkillisemmäksi. Oli vielä puute siemenistä kevätviljan kylvöä varten; hevosia oli ostettu kahdestatoista viiteentoista tuhanteen lisää; karjaa oli ostettu niiltä talonpojilta, jotka vielä pitivät yksityisiä tiloja; kansan muonavarojen hankkijakomissaario oli hankkinut uusia työkaluja ja oli alkanut tarmokkaan korjaustyön vanhoille. Työväestön järjestöt olivat toimineet verrattoman hyvillä tuloksilla, ja uusia toimitsijoita kehittyi joukoista.

Vuonna 1920 suunniteltiin kansallistuttaa 1,102 maatilaa lisää, jotka käsittivät 972,674 desjastiinaa, joka tekee kansallistutetun maanviljelysalueen noin 2,000,000 desjastiinan suuruiseksi tämän vuoden lopulla. Hallituksen ohjelma on nyt tuotanto kansallisen suunnitelman mukaisesti, jota rohkaisi paljon työläisten liittyminen järjestöön joka toimi yhdensuuntaisesti sen ohjelman kanssa. Ensimäinen vuosi päättyi, huolimatta suuremmoisista vaikeuksista, ilman vajausta.

Luonnollisesti, maan saattaminen talonpoikien huos-

taan, vallankumouksen alussa, tarkoitti sitä, että jokainen talonpoika käytti tilaisuutta hyväkseen perustaakseen oman pienen asuinpaikkansa. Ei viipynyt kuitenkaan kauan ennenkuin he huomasivat kooperatiivisen tuotannon edullisuuden, ja tämä tietenkin valmisti rikkaan maaperän järjestäjille. Mutta niissäkin seuduissa joihin ei järjestäjiä lähetetty, maanviljelyskommuuneita perustettiin ihmeteltävällä innolla ja nopeasti. Esimerkiksi Orelin kuvernementissä oli näitä 391, käsittäen 39,000 desjastiinaa ja väkiluku ollen 11,000. Vitebskissä oli niitä 214, johon kuului 60,000 desjastiinaa ja väkiluku niissä oli 60,000. Novgorodissa 72, 22,253 desjastiinan suuruinen maa-ala ja 11,376 asukasta, ja Kalugassa 150, käsittäen 12,500 desjastiinaa ja 6,500 asukasta. He laskivat että näiden yhteissumma tulisi olemaan kaksinkertainen ennen vuoden 1919 loppua. Pietarissa järjestettiin 830 kommuunia, käsittäen 17,000 desjastiinaa ja 15,313 asukasta, kaikki ne ollen työläisiä. Tulassa oli 76, ja 8,554 desjastiinaa maata ja 5,465 asukasta.

MAANVILJELYSTEOLLISUUKSIEN KEHITYS.

Korkeimman kansantalousneuvoston alkuunpanevan ja tarmokkaan ponnistuksen tuloksena kansallistutettiin rahasto sokerin tuotantoa varten. Yksin tätä teollisuutta varten kansallistutettu maa-ala käsittää 600,000 desjastiinaa. Tämä oli ensimäinen askel maalaisteollisuuksien kehittymisessä, sillä siihen vaikutti vähemmin muutos yksityisestä kansalliseen omistukseen. Seuraava tämän jälkeen on alkohoolin valmistus teollisuu-

den käyttöä varten. (Venäjällä ei ole viinanpolttimoita eikä oluttehtaita eikä muita alkohoolijuomien valmistuslaitoksia.) Vähemmässä määrässä valmistetaan tärkkiä, sokerisiirappia, voita, maitoa, juustoa, tupakkaa, lääkkeisiin käytettäviä kasveja ja syisiä kasveja, (hamppua, pellavaa, jne.), mutta kaikille näille annetaan määrätyt maa-alat, määrätyt työn muodot, joita tasapuolisesti valvotaan, ja perustetaan lähempi yhteys kaupunkien teollisuustyöläisten ja niiden välille jotka työskentelevät maaseutukommuuneissa. Tämä viimemainittu on ehkä suurin probleemi ohjelmassa, jonka hallitus on luonut, mutta he olivat jo alottaneet työn. Kaupungin työläiset jo omistivat 90,000 desjastiinaa maata, joka oli järjestetty kommuuneihin, joista sadot menevät niihin teollisuustyöläisten yhdistyksiin, joiden nimiin tilukset ovat sisäänkirjoitetut. Sillä aikaa ovat he oppineet, näiden kommuuneiden työhön osaaottamisen kautta, monta seikkaa, jotka tuovat uusia aatteita maalaisteollisuuksiin.

Rinnakkain kivihiilen kaivamisen ja maan polttoturvevarastojen etsinnän kanssa asettaa korkein kansantalousneuvosto maan, joka sisältää tätä polttoainetta, maanviljelystarkoituksiin. Ne alueet joista polttoturve on loppunut laitetaan kasvismaaksi, suomaat muutetaan keinotekoisesti pelloiksi, ja ylänkömaat, joissa kivihiili makaa, laitumiksi ja niityiksi. Maa joka on sähköasemien ympärillä useissa kuvernementeissä käytetään myöskin kasvismaiksi yhtä aikaa asuntojen parannuksen ja «puutarhakaupunkien» rakentamisen kanssa.

Tätä työtä viedään eteenpäin maatilojen ja teollisuushankeunion keskushallinnon johdolla. Maan kansallistuttamisen kautta on tullut mahdolliseksi käyttää erikoisia seutuja sellaisten tuotteiden viljelemiseen jotka erittäin hyvin menestyvät näissä seuduissa, kuten esimerkiksi kentät Don-joen varsilla, jotka tuo joki tulviessaan saattaa erittäin suotuisaksi kasvullisuudelle, ja joita käytetään tupakan, kuituisten kasvien ynnä muun viljelykselle. Sen laatuinen maa, silloin kun talonpojat käyttivät sitä yksityisiin viljelyksiin, ei vain ollut vähemmän tuottavaa mutta myöskin ainainen masennuksen aihe, sillä se ei ollut sopiva kaikille niille kasveille joita talonpojat yrittivät kasvattaa siinä.

Mutta neuvostohallitus ei kansallistuttanut ainoastaan yksityisiä tiloja. Suuria suomaita, tähän saakka omistamattomia ja joutilaita, ja suuria aloja metsämaita, kuten myös laajoja kuivia ja harvaan asuttuja tasankoja kansallistutettiin aikaisin sinä vuonna ja hyvät asiantuntijat asetettiin tutkimaan mitä tuotteita näillä mailla voisi edullisemmin kasvattaa ja mihin ne olisivat parhaiten soveltuvia. Tämän tietenkin talonpojat hyväksyivät, jotka siinä näkivät hallituksen aikeiden vilpittömyyden ja käsittivät, että heidän omien maittensa «pakkoluovutus» ei ollutkaan itsevaltainen ja julma toimenpide.

METALLITUOTANTO.

Vaikka kaikkia teollisuuden haaroja koski yleinen sodan ja vallankumouksen aiheuttama epäjärjestynyt tilanne, kärsi metalliteollisuus eniten tässä suhteessa.

Yksinpä ent. tsaarihallinnon alla tämä erikoinen ja tärkein teollisuus oli huonosti kehittynyt, nykyisien käsitteiden mukaan, tuotteiden lajiin ja tuotannon luonteeseen verraten. Tämä kehityksen takapajuisuus johtui osittain polttoaineiden ja malmin lähteiden etäisyydestä ja osittain huonosta kuletusjärjestelmästä. Neuvostohallituksen ensimäinen tehtävä siis oli tämän teollisuuden perusteellinen monopoliseeraus, joka oli tapahtunut lopullisesti silloin kun olin Venäjällä. Suuret kauppayhtiöt, sellaiset kuten «Gomza» yhdistäen suurimmat kuletusvälineiden ja rakennuskoneiden sekä suurien metallien valmistuslaitosten rakennusvälineet; toinen kuparityötehtaiden yhdistys; automobiilitehtaiden yhdistys; lentokoneiden tarpeiden; ja rautalanka, naula ja pulttitehtaiden; kuten myös valuraudan, maanviljelyskalujen ja rautatavaran, oli jo muodostettu. Kaikki Pietarin myllyt olivat yhdistetyt yksilöllisten maakuntahallintolautakuntien alaisiksi. Hallituksen virkailijat väittivät, ja minusta näytti että heillä oli siihen hyvä syy, että huolimatta melkein ylipääsemättömistä vaikeuksista olivat työläiset ratkaisseet teollisuuden yhdistämiskysymyksen. Tämän vakuutuksen todisteeksi antoivat he seuraavanlaisen lausunnon:

«Niiden myllyjen yhdistäminen jotka työskentelevät kuletusvälineiden valmistuksessa, työskennellessään metallien valmistusryhmien kanssa yhdessä, tekee mahdolliseksi käyttää hyödyllisesti kaikkia saatavissa olevia tulolähteitä, kuten polttoaineiden, raaka-aineen, teknillisten voimien ja moninaisten myllyjen kokemusta tarkoituksella saavuttaa mahdollisimman parhaat tu-

lokset nykyisten olojen vallitessa. Myllyjen yhdistäminen on nyt jo, kuluneen vuoden aikana tehnyt mahdolliseksi jakaa niiden kesken järkiperäisellä tavalla tuon vähäpätöisen määrän metallituotteita ja mineraalipolttoaineita, öljy siihen luettuna, joka oli ryhmien hallussa. Tämä antoi myllyille mahdollisuuden soveltautua käyttämään paikallisia polttoaineita. Joidenkin metallinvalmistusteollisuuden haarojen, ja myös sepäntyön tekijöiden ja rautasulimojen, vaikkapa vain osittainen, keskittäminen tuli mahdolliseksi tämän yhdistymisen kautta. Myllyjen spesialiseeraaminen, koneiden mallien mukaan, joko sitten Diesel- tai muiden koneiden, on suunniteltu yleisesti korkeimman kansantalousneuvoston metallidepartementissa, ja tämä seikka pannaan täytäntöön «Gomzan» teknillisen departementin kanssa. Myllyjen yhdistäminen tekee mahdolliseksi asteettain toteuttaa tämän spesialiseerauksen ja käyttää sen tulokset mahdollisimman hyödyllisesti.»

Yhdistyneiden myllyjen keskushallinto lausui toimintaraporteissaan, että, johtuen myllyjen liittymisestä oli kysymykset raaka-aineiden saannista näihin, sekä polttoaineiden ja työvoiman, ratkaistu kokolailla tyydyttävästi, täten asettaen tuotannon enempi tai vähempi vakaantuneelle pohjalle. Myllyt jotka liittyivät tähän yhdistykseen olisivat, jos ne olisi jätetty omiin hoteisiinsa, olleet tuomitut täydelliseen sulkemiseen. Ilmalaivojen rakennuslaitokset olivat niin läheisessä toiminnassa että olisi ollut vaikea edeltäpäin määritellä mitkä myllyt suorittaisivat minkin tehtävän tuotannon ohjelmassa, niin läheisessä yhteydessä olivat ne, tau-

koamatta vaihtaen polttoaineita, raaka-aineita, muita tarpeita ja työvoimaa. Metallidepartementin toimisto on myös keskittänyt teollisuudet Uraalin piirikunnassa.

Tammikuun ensimäisestä päivästä heinäkuun ensimäiseen päivään 1919 valmisti Gomza järjestö 69 uutta veturia ja korjasi 38 vanhaa; tuotti 1,744 uutta rautatievaunua ja korjasi 1,040 vanhaa; rakensi 670 pientä vaunua; tuotti 261,327 akselia ja pyöränkehää; 7,543 rautatieradanvaihdetta; ja 118,658 eri veturin ja vaunun osia. Tankojen tuotanto verrattuna ensimäisenä kuutena kuukautena 1916, kohosi vastaavana aikana, 1919, 154 prosenttiin ja sellaisien tuotteiden kuten kattometalli, levyrauta ja onkapannulaatoissa, putkien, rautalangan, naulojen ja lapioiden tuotanto prosenttimäärä tasaisesti kohosi, vaikka lopullisissa laskelmissa oli ensimäisten kuuden kuukauden, 1919, tuotanto vain 41 prosenttia, vuoden 1916 samalla ajalla tapahtuneesta tuotannosta ja 64,5 pros. vuoden 1918 ensimäisen kuuden kuukauden tuotannosta, oli se kohonnut 124,2 pros. 1918 viimeisten kuuden kuukauden tuotannosta. Numerot jotka osoittavat metallin tuotantomäärän samoina aikoina ovat järjestyksessään 91,4, 120,6 ja 153,2 prosenttia. Kaikki tämä mitä vaikeimpien olosuhteiden vallitessa.

Kuparituotannossa oli «keskuskuparilaitos» tuottanut kahden kuukauden ajalla lokakuusta joulukuuhun, 1918, Tula tehdas tuotti 73,4 pros. sen tammikuusta kesäkuuhun 1919, 89 pros. ja heinäk. ja elokuun aikana 1919, 87 pros. Keskusilmailuyhdistyksen myllyt tuottivat 36 pros.—180 pros. määrästä joka oli

suunniteltu niiden tuottavan ja heinä-, elo- ja syyskuulla 1918, tämä prosenttimäärä vaihteli 26 pros.—120 pros. Tuotanto lisääntyi vastaavassa määrässä myöskin automobiililaitoksilla.

Vakavanlaatuisin kriisi joka uhkasi teollisuutta minun ollessani Venäjällä oli ruokatavaran puute ja polttoaineiden puute. Mutta kuitenkin, huolimatta näistä kahdesta vaikeudesta, käytettiin työläisten pakollinen joutilaisuus hyödyllisesti opiskeluihin ja valmistuksiin sellaista aikaa varten, jolloin tehtaat voisivat jälleen työskennellä täydellä voimalla. Ihmeekseni näin hyvin vähän veltostumista työläisten keskuudessa, jotka kaikki saivat riittämättömän ravinnon. Myllyt olivat muutetut siten, että ne voivat polttaa puita kivihiilen asemesta ja työläiset toivat puita tehtaita varten. Korkeimman kansantalousneuvoston metalliosaston teknillinen neuvoskunta työskenteli teollisuuden parannuksessa ja myllyjen spesiaaliseerauksessa, herättäen vanhoja ja järjestäen uusia teollisuuksia laajassa mittakaavassa tapahtuvan spesialiseeratun työskentelyn perusteelle. Nyt kun Donetz-lahdelmassa olevat rikkaat polttoainevarastot ovat neuvostohallituksen käytettävänä voi olla varma siitä että teollisuus Venäjällä tulee kulkemaan sellaista latua ja sellaisessa mittakaavassa eteenpäin jota ei vielä ole tunnettu mailman historiassa.

Metallidepartementin teknillinen neuvoskunta johti suunnitelmaa tuotannon parantamiseksi alentaen vähimpään mahdolliseen määrään saman esineen eri rakennustavat. He väittävät että kapitalististen tuotanto-olojen vallitessa joutuivat yksityiset tehtailijat usein

tahallaan täyttämään markkinat useammilla eri tavoilla rakennettuja, samaa asiaa ajavia koneita, saadakseen ostajan ostamaan kaikki koneen osat ja teettämään kaikki korjaukset samassa tehtaassa. On ymmärrettävää, että tämä heidän kilpailukeinonsa on oikea tältä kannalta katsoen. Tarvitsee vain tuoda mieleen sellaiset koneet kuten kirjoituskoneet, ompelukoneet, pienet maanviljelysvälineet, imupuhdistuskoneet ja sadat muut, tavallisessa jokapäiväisessä käytännössä olevat koneet saadakseen käsityksen siitä suunnattomasta tuhlauksesta, joka tapahtuu nykyaikaisessa tuotannossa ja ilmoituksessa. Teknillinen neuvoskunta otti tämän kysymyksen käsiteltäväkseen käytännölliseltä puolelta, työskennellen läheisessä yhteydessä metallivalmistuksen kanssa. Jokainen suuri osa ja jokainen yksityiskohta suunniteltiin kokemusperäisten tietojen nojalla, joita keräsi myllyissä erikoistuntijat, jonka jälkeen valmisteella oleva esine vietiin myllyihin, joissa tarpeellisia muutoksia ehdotettiin. Myllyissä olevien työläisten huomautukset koottiin ja tarkistettiin ennenkuin piirustukset taikka taulukot valmistettiin.

Metallitavaroiden tuotantoa, yleistä koneen rakennusta ja Diesel-koneiden valmistusta varten luotiin suunnitelma niiden pääosien valmistamiseksi. Kaikenlaisia sorvauspenkkejä valmistettiin koneiden rakennusta varten. Komiteat jotka oli muodostettu teknillisten tilanteiden parantamista ja järjestämistä varten olivat uutterassa työssä. Näiden joukossa näytti seuraavat ansaitsevan erikoista huomiota:

Komitea höyryturbiinien rakennusta varten. Se

jakoi ohjeita useiden eri turbiinilajien valmistusta varten. Pietarin metallilaitokset ja Putiloffin laitokset olivat jo panneet täytäntöön osan näistä määräyksistä.

Traktorien valmistuskomitea. Määräyksiä oli annettu Obukhovissa olevalle tehtaalle, toiselle Marminissa, ja vielä yhdelle Kolomenskyssä, 75, 16, ja 30 hevosvoimaisten traktorien valmistusta varten. Nämä olivat jo valmistuksen alaisena.

Kaasunvalmistuslaitoksien komitea. Tämä komitea määritteli paikallaan olevat kaasun valmistuslaitteet ja määräsi koneiden normaalivoiman ja yleispiirteissään määritteli alkukeinot erikoisten myllyjen sovelluttamista varten suuressa mittakaavassa tapahtuvaan tuotantoon.

Höyrypannujen rakennuskomitea. Tämä komitea valmisti aineen ja yksityiskohtaiset tilanteet kilpailuun paikallaan olevia vesiputkihöyrypannuja varten, joista se joka olisi halvin valmistaa ja käyttää tulisi hyväksyttyä. Tämä sama komitea myöskin valmisteli kilpailun koneellisesti toimivaa lämmittäjää varten.

Jäähdytyskoneiden valmistuskomitea. Tämä komitea teki yleiskatsauksen tällä alalla tarvittavien koneiden määrästä 1919—1920 vuosina; oli määritellyt mitkä koneen lajit olisivat soveltuvampia ja suunnitteli niiden valmistusta varten tehtaita. Se oli myöskin tehnyt piirustukset jäähdytysvenheitä varten, jotka kulkisivat Volgalla säännöllisesti Astrakhanin ja Rybinskin välillä.

Näiden komiteoiden lisäksi oli toisia, esimerkiksi yksi sellainen, jonka tehtävä oli hankkia maahan hyvää

terästä — tämä komitea piti itse oman teknillisen konventsioninsa — toinen, jonka tehtävänä oli Uraalin teollisuuden järjestäminen, kolmas veturien rakennusta varten jne. jne.

Mutta ei läheskään kaikki hallituksen energia mennyt näiden suurien koneiden rakentamiseen suuressa mittakaavassa. Kaikenlaiset pikkutarpeet kuten maanviljelys- ja kotiteollisuudet olivat heidän huolenaan. Viikatteiden valmistuksessa perusti maanviljelyskoneosasto erityisen toimiston joka tutki näiden työkalujen tuotantoa, verraten konepajatuotteita kotituotteisiin; laittoi huomattavan muutossuunnitelman, eroittaen kaksi perusteellista valmistustapaa — metallivalmistustavan eli teräksen rullaamisen teriä varten ja viimeistelyn. Yhden myllyn, Vyxnskissä, käskettiin yksinomaan valmistaa vain terästä viikatteiden teriä varten.

Pienessä mittakaavassa tapahtuvan ja kotiteollisuuden alalla, asetti metallidepartementti osaston ammattimiesten palkkaamiseen ja raaka-aineiden jakamiseen näille, tehden vaatimuksen että kaikki tuotteet olivat luovutettavat hallitukselle järjestelmällistä jakoa varten. Tämän tulokset voi laskea seuraavista tosiseikoista, jotka kuulin kerrottavan valmistettujen tuotteiden kulungeista, käsillä ollut edellisen vuoden varasto ollen palautettu tehtaisiin.

Yksi piirikunta, valmistaen pöytäkalustoa ja muita pieniä esineitä, tuotti järjestämisen jälkeisenä kautena 15 miljoonan ruplan arvosta tavaroita, lopullisen arvon ollen, siihen luettuna valmistuksessa pilalle menneet aineet ja pienet jälelle jääneet erät, 25 miljoonaa

ruplaa. Toinen piirikunta, joka valmisti pöytäkalustoa, lukkoja ja kirurgisia välineitä, tuotti lokakuun 1 päivän jälkeen, 1918, 70 miljoonan dollarin edestä tavaraa, kokonaissumma ollen, siihen luettuna palautettu aine, 100 miljoonaa ruplaa. Toinen piirikunta, joka valmisti rautatavaraa, lukkoja, uuneja, samovaareja, pieniä pyssyjä jne., tuotti toukokuun jälkeen 1919, 30 miljoonan ruplan edestä tavaraa. Vieläkin erään piirikunnan valurautalaitokset, jotka valmistivat valurautatyökaluja ja osia oli tuottanut lokakuun 1 päivän jälkeen 1918, 50 miljoonan ruplan edestä tavaraa.

Kotiteollisuuden alalla sai keskushallinto pääasialliset apulaisensa ja johtajansa paikallisista kansallisen taloudenhoidon laitoksista, jotka saatettiin läheiseen yhteyteen keskushallinnon kanssa piirikunnan maakunnan metallikomiteoiden edustajien konventsionien kautta. Näitä konventsioneja pidettiin säännöllisesti, ja käsiteltiin niissä tuotannon ja jaon sekä finanssikysymyksiä. Kaikissa toimenpiteissä, jotka koskevat metallituotantoa on metallityöläisten unio läheisessä yhteistoiminnassa.

Hallituksen virkailijat ja työläiset väittävät, että metalliteollisuuden järjestön työtavat ja muodot ovat oikeat ja tyydyttävät ja että niitä on suunniteltu vieläkin laajentaa, tehden vieläkin kestävämmäksi siteet näiden järjestöjen ja paikallisten hallintokeskuksien välillä, kuten maakunnan ja piirikunnan metallikomiteat, ja yhdistettyjen teollisuuksien keskushoidon avulla.

Heidän suuri esteensä oli ravintokysymys ja sen

vaikutus työvoimaan. Ottaen huomioon sen seikan, että olosuhteet olivat pakoittaneet teollisuuden yleensä ja erikoisesti metalliteollisuuden tuottamaan pääasiallisesti vain puolustustarpeita, jotka ottivat etusijan kaikilta muilta pyrinnöiltä, teki hallitus kaiken voitavansa välttääkseen ruokatavaran vähyyden aikaansaamaa kriisiä joka uhkasi metallityöläisiä, vaikka se vaikutti muuhun väestöön jonkun verran. Suunniteltiin jo ei ainoastaan lakkauttaa metalli- sekä muiden työläisten ottaminen sotaväkeen, vaan myöskin valita huomattava määrä niistä jotka jo olivat sotaväessä ja tuoda ne takaisin teollisuuden palvelukseen (sikäli kuin jälestäpäin toteutettiin tämä suunnitelma).

Virkailijat luottivat siihen, että keinot jotka he olivat ottaneet käytäntöön, tekisivät edelleen laajennuksen ja kehityksen kautta mahdolliseksi kansalle käsitellä ulkonaisia tilanteita, jotka heitä ympäröivät, ja voisivat, näiden tilanteiden loputtua, saada rauhanajan jälleenrakentamistyönsä sujumaan nopeasti ja tarmokkaasti.

Yleisesti puhuen, minusta tuntuu, tehden johtopäätökset seikkojen nojalla joita kokosin, että Venäjä voi piakkoin olla täysin kykenevä tyydyttämään omat tarpeensa niihin koneisiin ja teollisuustuotteisiin nähden, joita se on tätä nykyä niin halukas tuottamaan muualta. Mutta kuitenkin ennenkuin tämä aika tulee, edustaa se rikasta ja ehtymätöntä markkinapaikkaa muitten kansojen tuotteille. Sodan loppuessa ja miesvoiman palatessa taloudelliseen elämään tulevat he ottamaan pitkiä harppauksia teollisuudessa seuraavan viiden vuoden kuluessa.

Kuka on Lenin?

Sitten marraskuun 1917 bolshevikivallankumouksen on monta keskenään ristiriitaista kertomusta kerrottu ja julaistu Leninistä ympäri mailman. Sanottiin että hän oli Saksan asianajaja, joka oli lähetetty Sveitsistä Venäjälle Saksan kautta keväällä 1917, vain tarkoituksella hautoa vallankumousta että Venäjän sotaväen taisteluinto lamaantuisi ja siten tekisi mahdolliseksi Saksan militarismin voiton. Asiakirja toisensa jälkeen julaistiin todistamaan että tämä mies on rahanhimoinen, että hän on kylmäverinen, ilman minkäänlaisia ihanteita, ja että hän on saanut miljoonia rahassa saksalaisilta, joiden suunnitelmat hän tunnontarkkaan pani täytäntöön — ainakin mitä tulee Venäjän sotaväen hajoittamiseen nähden.

On myöskin levitetty laajalti kertomusta, että Lenin, ollessaan Sveitsissä kaksi vuotta sodan aikana, eli ylellisyydessä ja että hänellä oli aina runsaasti rahaa, jota hän sai loppumattomasti tuntemattomasta lähteestä, jonka lähteen sittemmin tiedettiin olevan Saksan pankit.

Päätin itse hankkia varmuuden, niiden kahden viikon kuluessa, jotka vietin Sveitsissä ennen Venäjälle menoani, mitä tuon maan kansa tiesi hänestä.

Vuodesta 1912 vuoteen 1914 oleskeli Lenin Cracowissa, Galitsiassa. Juuri ennen sotaa oli hän eräässä pikkukylässä Galitsiassa, lähellä Cracowia, ja sodan alkaessa hänet vangittiin Itävaltalaisen Puolan toimesta. Eräs puolalainen sosialisti sähkötti Victor Adlerille, sittemmin kuollut, joka meni Itävallan hallituksen luo ja sanoi ettei hallitus hyödy mitään siitä, jos pidättää tämän venäläisen vallankumouksellisen ja oppineen. Itävallan hallitus vapautti hänet heti ja Lenin saapui Sveitsiin syyskuussa 1914. Hän oleskeli Sveitsissä maaliskuuhun saakka, 1917, jolloin hän läksi Venäjälle kolmenkymmenen muun venäläisen kanssa, tuossa paljon puhutussa junassa, joka meni Saksan läpi keisarin luvalla.

Suurimman osan Sveitsissä oloajallaan hän asui Zurichissa, kaupungin köyhien asunto-osassa. Talo jossa hän asui on No. 14 Spiegelgasse, hyvin kapea katu, joka johtaa satamaan. Tässä talossa hän asui toisessa kerroksessa yhdessä huoneessa vaimonsa kanssa. Tämän huoneen kalustona oli pöytä, pesukaappi, kaksi yksinkertaista tuolia, pieni uuni, vuode, leposohva ja öljylamppu. Huoneessa oli rapattu katto, paperoimaton ja paljaat lautaseinät. Lattialla oli halpa ja kulunut matto ja pöydällä tumma, halpa peite. Huoneeseen pääsi ainoastaan pimeän, kapean käytävän kautta. Samassa kerroksessa oli kolme muuta huonetta, joista kaksi oli kahdella perheellä ja kolmatta käytettiin yhteisenä keittiönä. Tässä keittiössä rouva Lenin, joka oli hänen ainainen toverinsa ja ainoa sihteerinsä ja apulaisensa, valmisti yksinkertaiset ateriat

omin käsin ja kantoi ne heidän huoneeseensa. Tästä huoneesta Lenin maksoi kolmekymmentä kahdeksan frankkia kuukaudessa, joka on sama kuin kuusi dollaria ja kahdeksankymmentä senttiä Amerikan rahassa.

Minulle kertoivat useat henkilöt, jotka olivat nähneet hänet Zurichissä, ettei hän milloinkaan kuluttanut aikaa intellektuaalisten reformistien seurassa, mutta seurusteli kaikkina aikoina työläisten kanssa. Hän oleskeli hyvin paljon Sveitsin Työväen Yhdistyksessä, mutta ei milloinkaan pitänyt siellä puhetta. Hän puhui sen sijaan useissa tilaisuuksissa venäläisessä yhdistyksessä Zurichissa. Hän sai tulonsa kirjoittamalla artikkeleita venäläisiin puoluelehtiin. Ennen Venäjälle menoaan hän otti jäännöksen eräästä Zurichin pankista, joka jäännös oli kaksikymmentä viisi frankkia.

Tsaarin menettäessä valtansa ja Kerenskyn hallituksen noustessa Venäjällä, teki komitea, joka muodostui kaikista Sveitsin sosialistipuolueista, paitsi erästä ryhmää, joka kutsui itseään «Sosiali-patrioteiksi» yrityksen saada venäläiset karkoitetut takasin omaan maahansa. Tämä komitea keräsi rahat näiden karkoitettujen takaisin tuomista varten. He koettivat saada lupaa näille kulkea Ranskan tai Englannin kautta Sveitsistä, Tukholman kautta Pietariin, mutta liittoutuneet hallitukset kielsivät tämän oikeuden. Silloin ryhtyi Sveitsin sosialistit neuvotteluihin Saksan hallituksen kanssa, saadakseen pääsyn Saksan kautta. Sillä ehdolla että sama määrä siviilivankeja, joita silloin pidätettiin Venäjällä, annettaisi palata Saksaan, suostui Saksan hallitus siirtolaisten kuletukseen Saksan läpi.

Seuraava lausunto, komitean jäsenten allekirjoittamana, annetaan tässä, ja on sen kielenkäyttö hieman kummallinen, johtuen sanasta sanaan kääntämisestä:

«VENÄJÄN SIIRTOLAISTEN PALAAMINEN».

Huomioon ottaen sen tosiseikan että liittolaisten sanomalehdet ovat viimeaikoina julaisseet sarjan huomiota herättäviä ja vääriä tiedonantoja ja artikkeileita venäläisten toverien (Leninin, Zinovieffin ja muiden) palaamisesta, leimaten heidät keisarillisen Saksan agenteiksi, Saksan hallituksen apulaisiksi. Samaan aikaan yrittää Saksan ja Itävallan sanomalehdistö esittää nämä Venäjän vallankumouksen toverit pasifisteiksi ja eristetyn rauhan kannattajiksi, me pidämme tarpeellisena julaista seuraavan selostuksen Ranskan, Saksan, Puolan ja Sveitsin toverien allekirjoittamana, pestäksemme puhtaiksi ne toverit jotka menivät Venäjälle.

Me allekirjoittaneet olemme tietoisia niistä esteistä, joita liittolaiset asettavat meidän venäläisten internationalistiemme ja heidän kotimaahansa palaamisen tielle. He tietävät mitkä ehdot Saksan hallitus asetti heidän kulkuaan varten Ruotsin läpi.

Sen vuoksi että meillä ei ole pienintäkään epäilystä etteikö Saksan hallitus keinottele sen kautta vahvistaakseen yksipuolisia sotavastaisia aineksia Venäjällä, me julistamme:

Että ne venäläiset internationalistit, jotka koko sota-ajan kestäessä ovat mahdollisimman ankaralla tavalla vastustaneet keisarivaltaa yleensä ja erityisesti

Saksan keisarivaltaa, ja jotka ovat nyt menossa Venäjälle työskennelläkseen siellä vallankumouksen hyväksi, täten avustavat kaikkien maiden työläisiä ja erittäinkin Saksan ja Itävallan työtätekevää luokkaa, rohkaisten heitä vallankumoukselliseen taisteluun omia hallituksiaan vastaan.

Tuskin voi mikään olla rohkaisevampaa ja innostavampaa tässä suhteessa kuin urhoollisen taistelun esimerkki Venäjän proletariaatin taholta. Siitä syystä me allekirjoittaneet internationalistit Ranskassa, Sveitsissä, Puolassa ja Saksassa pidämme sen ei ainoastaan Venäjän toverien oikeutena vaan myöskin velvollisuutena käyttää tilaisuutta matkustaakseen Venäjälle, joka tilaisuus heille tarjotaan.

Toivomme heille parhaita tuloksia taistellessaan Venäjän porvarillista imperialistista valtiopolitiikkaa vastaan, joka on osa meidän yhteistä taisteluamme työväenluokan vapautumisen ja yhteiskunnallisen vallankumouksen hyväksi.

Bernissä, 7 p. huhtikuuta, 1917.

Paul Hanstein, Saksa.
Henri Guilbeaux, Ranska.
L. Loriot, Ranska.
Bronski, Puola.
F. Platten, Sveitsi.

Ylläolevan julistuksen on täydellisesti hyväksynyt ja allekirjoittanut seuraavat Skandinavian toverit:

Lindhagen, Tukholman pormestari.

Ström, Ruotsin S. D. Puolueen eduskunnan jäsen ja sihteeri.

Karlson, eduskunnan jäsen ja Ammattineuvoskunnan presidentti.

Thure Nerman, Politikenin toimittaja.

Tchildun, Stenklekenin toimittaja.

Hansen, Norja.

Tämän junan kulusta Saksan läpi kertoi Zinojev puheessaan Pietarin neuvostolle, syyskuun 6 p. 1918, hiljattain Leniniä vastaan tehdyn murhayrityksen jälkeen, jolloin hänen tilansa oli vielä arveluttava:

«Maaliskuussa 1917 Lenin palasi Venäjälle. Muistatteko miten huudettiin tuosta «panssaroidusta junasta», jossa Lenin ja me toiset palasimme? Todellisuudessa tunsi Lenin syvää vihaa Saksan keisarivaltaa kohtaan, eikä yhtään vähemmässä määrässä kuin muidenkaan maiden keisarivaltaa kohtaan. Scheidemannin seurueen huomatun jäsenen yrittäessä tulla vaunuumme (joka ei ollut panssaroitu) «tervehtääkseen» meitä, sanottiin hänelle, Leninin ehdotuksesta, että me emme puhuisi pettureille ja että hän säästäisi itseltään häväistyksen jos jättäisi yrityksensä tulla sisälle. Menshevikit ja sosialivallankumoukset, jotka olivat jokseenkin vastahakoiset alussa, tulivat myöhemmin takaisin Venäjälle samalla tavalla (heitä oli enempi kuin kolmesataa). Lenin ilmaisi tämän ajatuksen selvästi: «Kaikki porvarilliset hallitukset ovat rosvoja; meillä ei ole mitään valitsemisen varaa, koska emme pääse Venäjälle millään muulla keinolla.»

Löysin seuraavan artikkelin jonka oli kirjoittanut Ernest Nobs, Sveitsin «Volksrechtin» toimittaja, ja joka julaistiin Zurichissa, joulukuulla, 1917:

«Hän joka on nähnyt, viime talven aikana, tuon alle keskikokoa olevan, leveäharteisen miehen, jolla on jonkunverran kellertävät kasvot ja terävät, säikkyvät ja välähtelevät mongolilaissilmät, kun hän on menossa johonkin kirjastoon, kuluneessa takissa, pinkka kirjoja kainalossaan, tuskin olisi voinut hänestä ennustaa näkevänsä tulevan Venäjän pääministerin.»

«Seuraavat tosiseikat Leninin syntymästä ja aikaisemmista vaiheista on antanut Zinovjev samassa puheessa josta jo mainitsin:

«Vladimir Ilyich Uljanoff on syntynyt huhtikuun 10 p. 1870, Simbriskin kaupungissa. Hänen isänsä, joka on syntyperältään talonpoika, työskenteli kansakoulujen johtajana Volgan piirikunnassa. Hänen vanhempi veljensä, Alexander Uljanoff, mestattiin tsaari Alexanteri III:nnen toimesta. Siitä ajasta lähtien vuodatti hänen äitinsä kaiken hellyytensä Vladimir Ilyichille ja Lenin puolestaan hellästi rakasti pikku äitiään, joka oli kokonaan murtunut surunsa painosta. Eläen siirtolaisena, maanpakolaisena, tsaarin hallituksen tuomion alaisena, Lenin tapasi riistäytyä mitä tärkeimmistä tehtävistään mennäkseen Sveitsiin katsomaan äitiään, lohduttaakseen häntä hänen elämänsä viimeisinä päivinä. Hän kuoli v. 1913.

Käytyään lävitse korkeakoulun meni Vladimir Ilyich Kazanin ylisopiston lakikouluun. Pääkaupunkien yliopistot olivat häneltä suljetut sen vuoksi että

hän oli mestatun vallankumouksellisen veli. Kuukausi opistoon liittymisensä jälkeen hänet karkoitettiin osanottonsa vuoksi oppilaiden kesken perustettuun vallankumoukselliseen liikkeeseen. Vasta sitten kun neljä vuotta oli kulunut sallittiin hänen jatkaa opintojaan. Kuitenkaan ei lakiura viehättänyt Leniniä. Hänen taipumuksensa johtivat kumouksellisiin toimiin. Tullessaan karkoitetuksi Kazanin yliopistosta meni hän Pietariin. Hänen ensimäinen toimintansa tapahtui oppilaiden keskuudessa. Vuosi taikka pari myöhemmin hän perusti Pietarin ensimäiset työläisten liitot ja myöhemmin mitteli miekkoja kirjallisella areenalla vanhan populistien johtajan, N. K. Mikhailovskin kanssa. Käyttäen kirjailijanimeä Ilyin, julkaisi Lenin lennokkaita artikkeleita taloustieteestä, jotka heti saivat hänet kuuluisaksi.

«Pietarissa hän toisten työläisten kanssa perusti «Union työtätekevän luokan vapautusta varten», ja johti ensimäisiä työlakkoja, kirjoittaen samalla aikaa pieniä kirjoja, lentolehtisiä, ihmeteltäviä selvyytensä ja yksinkertaisen tyylinsä vuoksi. Nämä painettiin hektographissa ja jaettiin. Hyvin usein nyt työmiehet, jotka tulevat kaukaisesta Siperiasta tai Uralista, yleisvenäläisen neuvoston kongressiin tuovat hänen mieleensä yhteiset toimintansa 90 luvulta. He käsittävät että hän on heidän opettajansa, ensimäinen joka sytytti kommunismin säkeniä heissä.

«90 luvulla tuomittiin Lenin pitkäaikaiseen vankilarangaistukseen ja maanpakolaisuuteen sen päätyttyä. Ollessaan maanpakolaisuudessa hän antautui tieteelli-

siin kirjoitustoimiin ja kirjoitti useita teoksia. Yksi näistä joutui Sveitsissä oleskelevien maanpakolaisten keskuuteen, joiden joukossa oli Plekhanoff, Axelrod ja Zasulich, jotka tervehtivät Leniniä uudenajan edelläkävijänä ja jotka eivät voineet löytää kyllin voimakkaita ylistyssanoja. Toista kirjaa, todella tieteellistä, ylisti Parisin yhteiskuntatieteen opiston professori Kovalevski, 1902, näillä sanoilla: «Miten hyvä professori Leninistä olisikaan tullut!»

«Vladimir Ilyich nääntyi maanpaossa kuin vangittu leijona. Ainoa seikka joka hänet pelasti oli se, että hän eli tiedemiehen elämää. Hän tapasi viettää viisitoista tuntia päivässä kirjastossa, kirjojen seurassa, eikä hän ilman syytä ole yksi aikamme oppineimmista miehistä. V. 1901 Lenin, läheisten ystävien kerall, alkoi julaista sanomalehteä «Iskra» — Säkeniä. Tämä lehti ei ainoastaan taistellut poliittista taistelua, vaan se vei myös eteenpäin suunnattomia järjestystoimenpiteitä, Lenin ollen järjestyskomitean sieluna.

«Leninin vaimo, Nadezhda Konstantinovna Krupskaya Ulyanova, oli Iskran sihteeri ja järjestyskomitean sihteeri. Koko sillä ajalla, jolloin Lenin toimi järjestäjänä, huomattava osa ansiota kuuluu hänen vaimolleen. Kaikki kirjeenvaihto oli hänen huolenaan. Yhteen aikaan oli hän kirjeellisessä yhteydessä koko Venäjän kanssa. Kukaan ei häntä tuntenut?

«Kesällä 1905 kokoontui ensimäinen bolshevikien konferenssi. Virallisesti tunnettiin se nimellä Vallankumouksellisen Sosiali-Demokraattisen Työväen Puolueen Kolmas Konferenssi. Tämä konferenssi laski

nurkkakiven nykyiselle Kommunistipuolueelle. 1905 vallankumouksessa Leninin osa oli suunnaton, vaikka hän oleskeli Pietarissa laittomasti ja kielsi puolue hänet ottamasta kokoukseen osaa julkisesti.

«Vladimir Ilyich ajettiin toisen kerran maanpakoon v. 1907. Genevassa, ja myöhemmin Parisissa, pääasiallisesti Leninin ponnistusten tuloksena, sanomalehti Proletaari ja Sosiali-Demokraatti perustettiin. Täydellistä rappeutumista oli nähtävänä kaikkialla. Irstas kirjallisuus otti taidekirjallisuuden paikan. Nihilismin henki oli tunkeutunut politiikan ilmakehään. Stolypin rypi hurjissa orgioissaan ja näytti kuin ei kaikelle tälle olisi tullut mitään loppua.

«Sellaisina aikoina paljastavat todelliset johtajat itsensä. Vladimir Ilyich kärsi sinä aikana, kuten hän kärsi koko maanpakonsa ajan, mitä suurinta puutetta. Hän eli kuin kerjäläinen, hän oli sairas ja nälkiintynyt, erittäinkin Pariisissa oloajallaan. Mutta hän säilytti rohkeutensa tavalla, jolla kukaan muu ei sitä säilyttänyt. Hän pysyi horjumatta ja rohkeana paikallaan. Hän yksin osasi takoa yhteen urhean taistelijajoukon, jolle hän tapasi sanoa: «Älkää kadottako rohkeuttanne. Pimeät päivät poistuvat, muutama vuosi kuluu ja proletariaatin vallankumous virkoaa jälleen.»

«Kahtena vuotena Lenin tuskin jätti Pariisin kansallista kirjastoa ja tämän ajan kuluessa hän toimitti niin paljon työtä, että nekin professorit, jotka yrittivät ivata hänen filosofisia kirjoitelmiaan, myönsi-

vät että he eivät voineet ymmärtää miten mies voi saada aikaan niin paljon.

«Vuodet 1910 ja 1911 toivat mukanaan raittiin henkäyksen liikuttamaan ilmapiiriä. V. 1911 selveni seikka että työväenliike alkoi herätä. Meillä oli Pietarissa sanomalehti, «Tähti» (Zwezda) ja Moskovassa julkaisu nim. «Ajatus» (Mysl) ja duumassa oli työväellä pieni edustajamäärä. Ja pääasiallisin työskentelijä sekä näissä lehdissä että duuman edustuksessa, oli Lenin. Hän opetti vallankumouksellisen parlamentarismin periaatteita duumassa oleville työväen edusmiehille. «Nouskaa vaan ylös ja kertokaa koko Venäjälle selvästi työläisten elämästä. Kuvailkaa kapitalistisen orjajärjestelmän kauhuja, käskekää työläisten nousta vallankumoukseen, heittäkää vasten duuman mustia kasvoja roistojen riistäjäin nimet.» Ensialussa tuntui tämä heistä kummalliselta neuvolta. Duuman koko ilmakehä oli painostava. Jäsenet ja ministerit kokoontuivat talvipalatsiin puettuina täydelliseen seurapukuun. Mutta he saivat opetuksensa, kuitenkin.

«V. 1912 aloimme uutta elämää. Sen vuoden tammikuun konferenssissa kokosivat bolshevikit rintamansa, jotka oli vastavallankumous hajoittanut. Keskustoimeenpanevankomitean pyynnöstä Lenin ja minä menimme Krakoviin (Cracov, Galitsiassa). Nämä toverit alkoivat tulemaan luoksemme Pietarista, Moskovasta ja muualta.

Muistan Pietarin metallityöläisten ensimäisen suuren yleisen kokouksen v. 1913. Kaksi tuntia sen jälkeen kun olimme valinneet edustajamme toimeenpa-

nevaan komiteaan, sai Lenin sähkösanoman metallityöläisiltä, jossa onniteltiin häntä voiton johdosta. Hän asui tuhannen virstan päässä Pietarista, mutta kuitenkin oli hän kuin tuon kaupungin työläisten sielu. Se oli vain vuosien 1906—1907 tapahtumien kertaamista, jolloin Lenin oleskeli Suomessa ja me tapasimme vierailla hänen luonaan joka viikko, saadaksemme häneltä neuvoja. Kuokkalan pienestä kylästä Suomessa, hän ohjasi Pietarin työväenliikettä.

«Lenin on aina ymmärtänyt miten suuria vaikeuksia kohoaisi työväenluokkaa vastaan sen päästessä valtaan. Ensimäisestä Pietariin saapumispäivästään saakka hän tarkasti huolellisesti taloudellisen rappeutumisen ilmiöitä. Hän piti arvossa jokaisen pankissa työskentelevän henkilön tuttavuutta, ja pyrki tutustumaan kaikkiin pankkiliikkeen yksityiskohtiin. Hän tunsi tarkalleen ruokavarojen hankintakysymyksen ja muut vaikeudet. Yhdessä merkillisimmistä kirjoistaan käsittelee hän näitä vaikeuksia. Pankin kansallistuttamisessa, ruokavarojen hankintapolitiikan toiminta-alalla ja sotakysymyksessä on Lenin lausunut päättävän sanan. Hän teki selvät suunnitelmat kaikille kansallisen elämän piirissä tapahtuville käytännöllisille tehtäville, paljon ennen lokakuun 25 päivää (marraskuun 7 p.), 1917. Tuo suunnitelma on perusteeltaan vankka, selvä, kuten kaikki hänen tuotteensa.»

Loppukatsaus.

Tarkkojen huomioiden seurauksena niiden muutamien viikkojen kuluessa, jotka vietin Neuvosto-Venäjällä, olen pakoitettu tekemään sen johtopäätöksen, että Venäjän kansan suuret joukot haluavat neuvostohallitusta ja ovat valmiit puolustamaan sitä hengellään.

Heidän tehtävänsä tähän suuntaan on ollut jättiläismäinen viimeisinä kolmena vuotena. Tärkeän maansa puolustuksen ohella, liittolaisten ja rajavaltioiden sotajoukoilta, ja vastavallankumouksellisilta joukoilta joita johti Denikin, Kolshack, Yudenich ja sittemmin parooni Wrangel, joille kaikille liittohallitukset hankkivat sotatarpeita ja ruokavaroja, on taistelu ollut hirvittävä.

Tämän lisäksi ovat he kärsineet taloudellisesta saarrosta jonka liittolaiset saivat aikaan jo vallankumouksen alkaessa ja jota on kestänyt tähän päivään saakka, joka kaikki on aiheuttanut hitaan kuoleman sadoille tuhansille.

Ihmishistoria jonka kanssa jouduin kosketuksiin Neuvosto-Venäjällä oli kammottavaa. Useita kuukausia olivat kivihiilivarastot ja metsät vastavallankumouksellisten joukkojen hallussa, josta seurasi että ainakin kahtena talvena, 1918—19, elivät miljoonat ihmiset

kylmien, katkerien Venäjän öiden läpi ilman polttoaineita. Tuhannet saivat keuhkokuumeen ja muita tauteja, jotka ovat ominaisia tämänlaatuisissa tilanteissa.

Vesiputket tuhansissa kodeissa katkesivat näiden kahden talven kuluessa ja kevään tullen monet taloista menivät auttamattomasti piloille. Sairaalat olivat kylmiä. Kun sairaita tuotiin niihin pantiin heidät vuoteisiin vaatteet yllä; ei ollut mitään kylpymahdollisuuksia, sillä polttoaineen puutteessa ei saatu kuumaa vettä; ja kärsiville tarpeelliset lääkkeet olivat melkein menneisyyteen kuuluvana seikkana. Loukkaantuneiden sotilaiden käsivarren tai säären leikkaus toimitettiin usein tavallisella sahalla tai muulla kömpelöllä aseella. Usein käytettiin siteeksi päähän sattuneisiin haavoihin paperia; useimmat leikkaukset toimitettiin ilman huumausaineita, jotka lieventäisivät kipua. Tapasin tuhansia ihmisiä, jotka ravinnon ja tarpeellisen hoidon puutteessa pienen sairauden sattuessa muuttuivat aivan verettömiksi ja hoipertelivat ympäri, ilman päämäärää, odotellen kuolemaa. Ei polttoaineita, ruuan vähyys, ei lääkkeitä, ei koneita. Ei mitään rautatietarpeita, yms., varuksien tarpeellisten korjausten tekoa varten.

Riittämätön kuletusjärjestelmä oli kokonaan joukkojen ja sotatarpeiden kuletuksessa tuon suuren maan poikki liittolaisten hyökkäyksiä torjumaan ja tukahuttamaan vastavallankumousta. Teollisuus oli pakoitettu tuottamaan sotatarpeita, sen sijaan että sen olisi sallittu valmistaa tarveesineitä kansan huutavan puutteen tyydyttämiseksi.

Ulkomaalaisten pajunettien kolkuttaessa tämän kan-

san ovella ja saarron jatkuessa kolme vuotta, on liioiteltua väittää, kuten joillakin tahoilla väitetään, että Venäjä kärsii bolshevismin eli neuvostohallituksen takia.

Venäjä on anonut, jo yli kolmen vuoden ajan, saada tehdä kauppaa muun mailman kanssa. Heillä on kultaa, platinumia, pellavaa, hamppua ja viljaa vaihdettavaksi niihin tarpeisiin, joita he heti trvitsevat, kuten lääkkeitä, kirurgisia tarpeita, siteitä, maanviljelyskoneistoa, vetureita jne., mutta sota heitä vastaan jatkuu, saartoa pidetään yllä sanoin kuvaamattoman kurjuuden seuratessa.

Jos Yhdysvaltain hallituksella on vähääkään säädyllisyyden ja oikeudenmukaisen menettelytavan tuntoa; jos uskomme kaikkien kansojen oikeuteen päättää itse asioistaan; jos haluamme olla auttamassa saattamaan mailma «kelvolliseksi ihmiselämälle», kohottakaamme Neuvosto-Venäjän päältä saarto ja lakatkaamme avustamasta ja rohkaisemasta vastavallankumousta, ja ryhtykäämme ihmisrakkaudellisiin suhteisiin Neuvosto-Venäjän kanssa.

(L o p p u.)